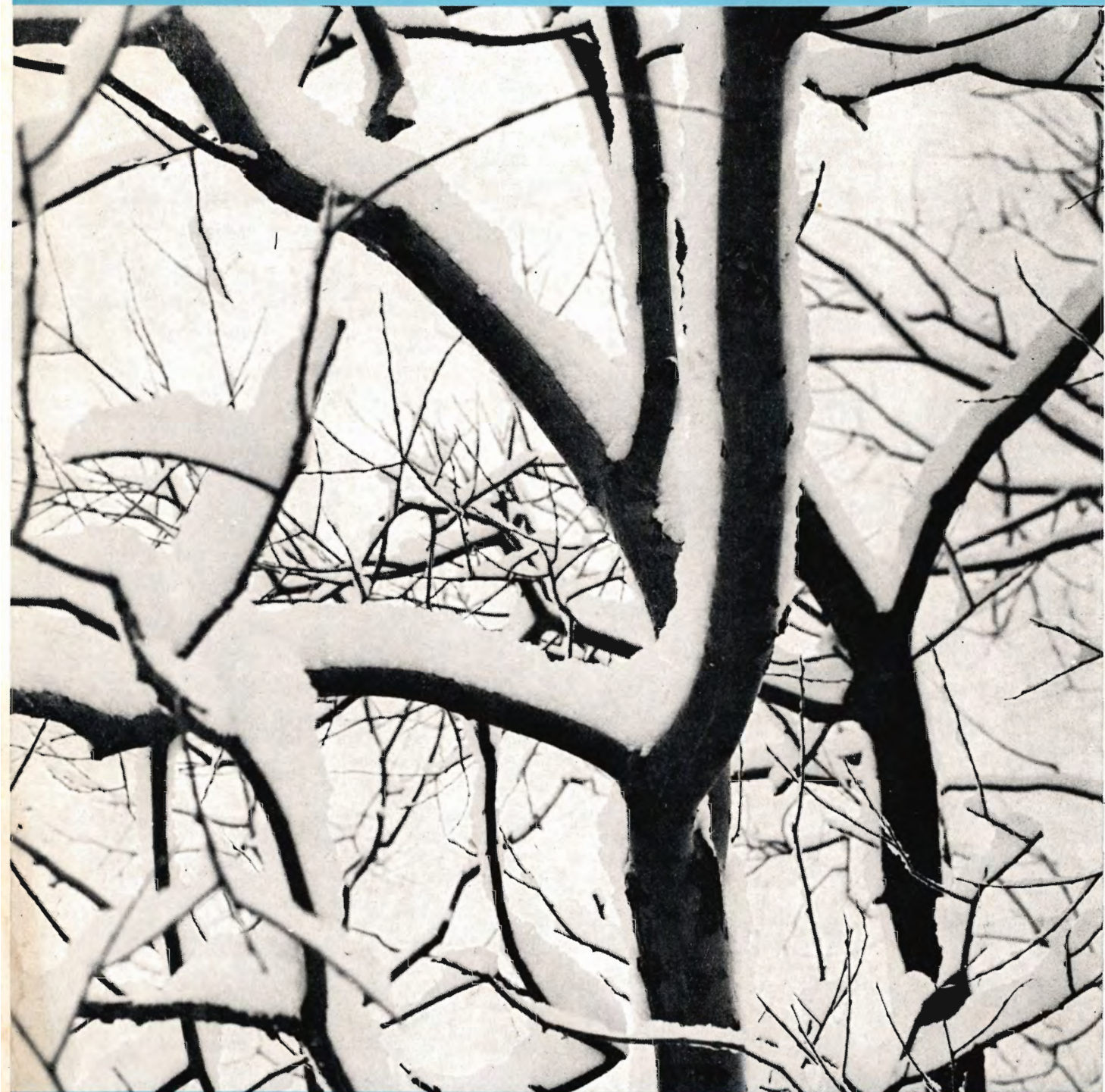


SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Februar 1975



2

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL

TELF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. N'ssen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32



**Alle arter
skovplanter**

I prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Telf. 05 - 65 12 11



Paludans Planteskole A/S

Klarskov — 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og
elmekævler.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Kristtorn

Unge planter med klump og lær-
red. Udvalgt fra hårdføre moder-
træer med høj bærydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning
af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

Bøge-, Ege- og evt. Askekævler købes

A/s KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH

(09) 65 10 09

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævler købes.

A/S Kagerup Trævarefabrik

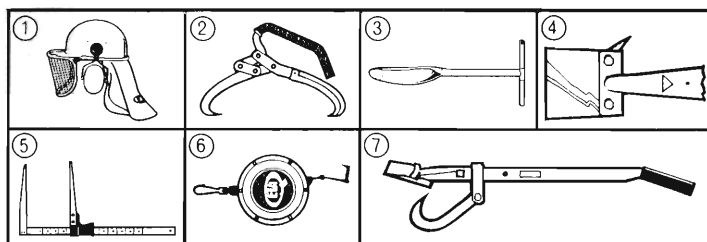
Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. Helsingør 9



A S **JUNCKERS** SAVVÆRK

Afkortning af kævler med ÖSA gripsåg

EIA-tilbehør gør skovarbejdet lettere.



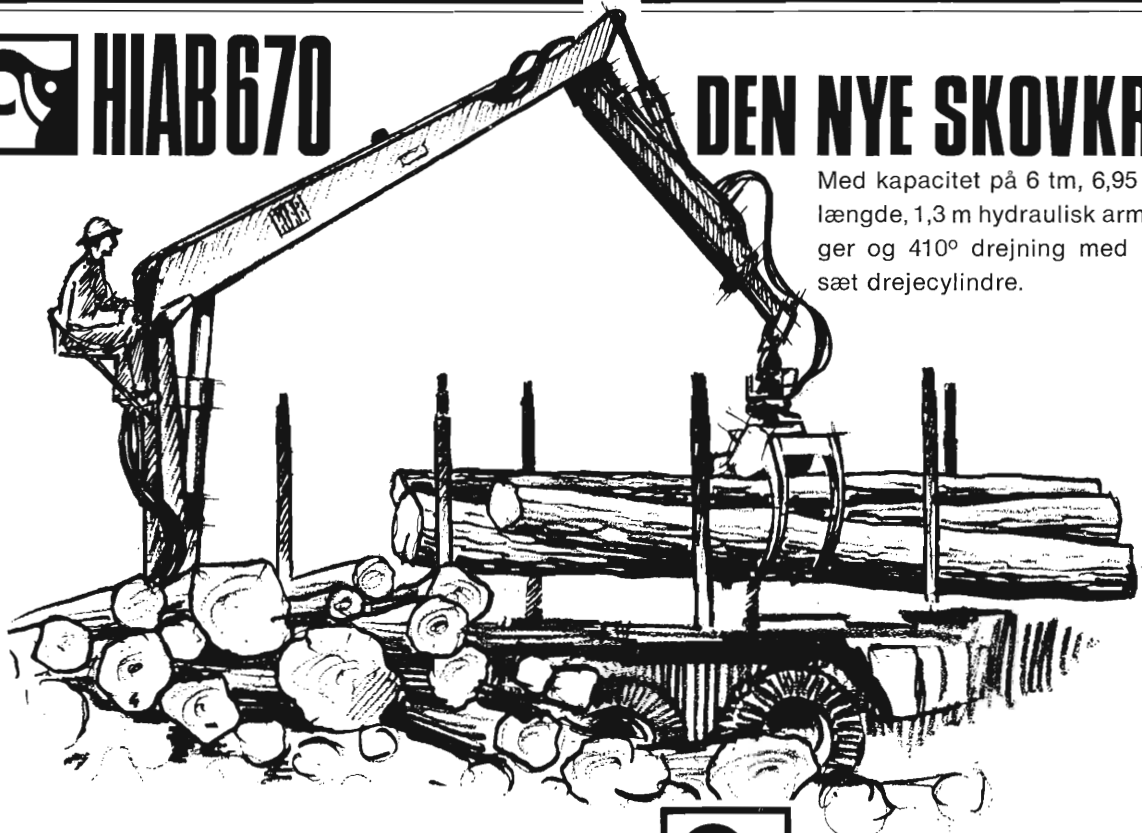
- ① Alt-i-ett-hjelm bestående af øjenværn, høreværn samt regnbeskytter monteret på hjelmen. Alle dele fås enkeltvis. Best. nr. 21 710
- ② Rullesaks. To værktøj i eet. Vendekrog og saks. Skede kan fås. Best. nr. 34 088
- ③ Plantebor model »Grønris«. Best. nr. 23 052
- ④ Barkspade med vendekrog. Udskiftelig klinge. Best. nr. 21 024
- ⑤ Klup, let model, skede kan fås. Best. nr. 21 082
- ⑥ Originalt selvoprullende EIA-båndmål 15 m, med patenteret udløsningskrog. Best. nr. 21 200
- ⑦ Fældejern med vendekrog, kraftig model. Best. nr. 21 068

EIA-skovværktøj fås hos motorsavforhandlere, skovværktøjsfirmaer, værktøjsmagasiner m. fl.

H.P. VANGSKOV

Jagtvej 115 · 2200 Kbh. N · Tlf. (01) TA 831



**HIAB 670**

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m arm-længde, 1,3 m hydraulisk armforlænger og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

**HIAB-FOCO A/S**

Bakkegårdsvej 308-310, 3050 Humlebæk Telefon (03) 19 24 24

Stød-Nitrit hindrer indtrængning af rodfordærversvampen i friske stød.

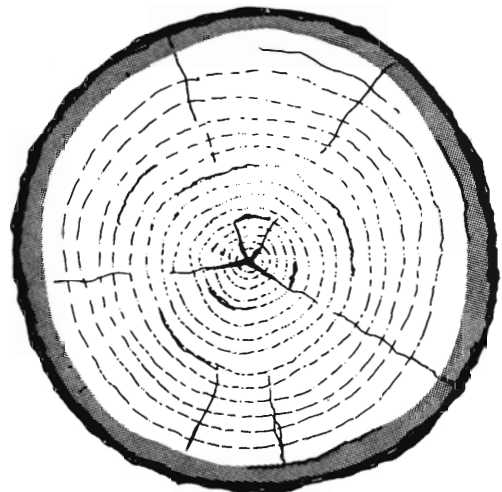
Stød-Nitrit forhindrer efter udsprøjtning på den friske stødflade rodfordærversvampens sporer i at spire. Efter begyndende formuldning af stubben er faren for angreb drevet over.

Stød-Nitrit nedbrydes og indgår i den naturlige omsætning i naturen i løbet af et par måneder.

Stød-Nitrit anvendes i en 10 % opløsning til påsmøring eller sprøjtning af friske stødflader.

En betingelse for et godt resultat er, at stødfladerne behandles straks efter fældning.

Forebyg før skaden er sket

**Stød-Nitrit**

Agro-kemi A/S

Glostrup (02) 45 21 11 · Odense (09) 11 63 98 · Åbenrå (04) 62 47 77 · Århus (06) 13 67 66 · Nørresundby (08) 17 35 22

Oregon Super 70 passer til alle kædesave

Oregon har lavet en ny kæde. En savkæde der gi'r hurtigere, blødere savning. Og den passer til alle kædesave . . .

Oregon Super 70 holder sig skarpere længere - og tåler den hårdeste belastning.

Det er virkelig en kæde, der er pengene værd. Prøv den på din egen sav!



Skovarbejdere over hele verden ved, at de trygt kan stole på Oregons driftssikkerhed. De ved, at man får mere ud af motorsaven med Oregon kædesavsudstyr.

Professionelle skovarbejdere ved også, at en savs udstyr har stor indflydelse på savens skæreevne - og dens levetid.

Det er derfor Oregon dækker 70% af verdensmarkedet med kædesave. Og det er derfor, at 37 førende motorsavsfabriker monterer Oregon som originaludstyr.

Generalagent for Danmark:

**AARHUS MOTOR
COMPAGNI A/S**

HOMELITE AFDELINGEN
SØLYSTGÅRDEN, 8250 EGÅ
TELEFON (06) 22 08 33

Fra Dansk Skovforening:

Det 18. Forstlige Symposium

Det 18. forstlige symposium, der arrangeres af Danske Forstkandidaters Forening og Dansk Skovforening afholdes søndag den 23. marts til tirsdag den 25. marts.

Emnet er: Skovbrugsinstitutionernes fremtidsplaner til debat. Symposiumet er annonceret i Skoven Nyt lb. nr. 2, d. å.

NSF

Nordens Skovejerorganisationers Forbund (NSF) er et samarbejdsorgan, der adskillige år har bestået mellem skovejerorganisationerne i Norge, Finland og Sverige.

NSF's formål er „at være et organ for udveksling af oplysninger og erfaringer mellem medlemsorganisationerne i spørgsmål af betydning for skovbruget, herunder udveksling af aktuelle informationer om markedssituationen for råtræ og skovindustrielle produkter“. Dansk Skovforening er fra indeværende år optaget som medlem af NSF, og vi forventer, at dette medlemskab vil blive af stor betydning i forbindelse med vore bestræbelser på til stadighed at være velinformerede om markedssituationen.

Carlsen-Langes Legatstiftelse

Carlsen-Langes Legatstiftelse har bevilget 39.000 kr. til Dansk Skovforening til anvendelse på følgende måde i henhold til vor ansøgning: Pyntegrøntdemonstrationer afholdt i EKKODANMARK 1974 9.000 kr. Publicering af artikler i Dansk Skovforenings Tidsskrift . . . 20.000 kr. Opbygning af en udstillingsstand om skovbruget . . . 10.000 kr. Vi ønsker herved at udtrykke foreningens store glæde og taknemmelighed over den interesse, Carlsen-Langes Legatstiftelse viser Dansk Skovforenings mangeartede aktiviteter.

Ture i danske skove

Ture i danske skove. Der er stor efterspørgsel efter de vandreturspjecer Dansk Skovforening udgiver med finansiell støtte fra Miljøministeriet. De første pjecer, der blev udarbejdet vedr. Hvidkilde, Langesø og Tranevær skovdistrikter har været udgået i et stykke tid, men Miljøministeriet har bevilget kr. 26.000 til genoptrykning, og denne har fundet sted.

Kårede frøavlsbevoksninger

Dansk Skovbrugs Kåringsudvalg har i året 1974 kåret nedennævnte frøavlsbevoksninger og frøplantager.

Dk-F nr. 313.

Fagus sylvatica (L)
Gråsten distrikt. Diverse afdelinger på Gråsten skovpart og diverse aldre - 273,50 ha.

Dk-F nr. 411.

Picea sitchensis (Bong.) Carr.
Rye Nørskov distrikt, afd. 12a, 16e, 24a, 25a, 26d, 43a, 64c, 67a, 68d, 70e - 14,20 ha.

Dk-F nr. 412.

Abies nobilis Lindl.
Rye Nørskov distrikt, afd. 305d - 2,70 ha.

Dk-F nr. 410.

Larix leptolepis (Sieb. og Zucc.) Gord.
Gråsten distrikt, afd. 573a - 2,10 ha.

Dk-FH nr. 234.

Pinus sylvestris (L)
Frederiksborg distrikt, afd. 167 - 1,09 ha.

Dk-FH nr. 209.

Picea abies (L) Karst.
Sorø distrikt, afd. 42 - 1,90 ha.

Fra 1. januar 1975 har udvalget ændret betegnelse til »Statens forstlige kåringsudvalg«, under »Statens udvalg for kontrol med forstligt formeringsmateriale«.

Det ny kåringsudvalgs sammensætning:

Formand, skovrider *Johs. Rafn*, udpeget af Direktoratet for statsskovbruget.

Skovrider *E. Christiansen*, udpeget af Dansk Skovforening.

Lektor *L. Feilberg*, udpeget af Skovtræforædlingen ved arboretet.

Afdelingsleder *V. Gøhrn*, udpeget af Statens forstlige forsøgsvæsen.

Professor dr. agro *H. A. Henriksen*, udpeget af K. V. L. Skovbrugsinstitut.

Videnskabelig ass. *J. Neckelmann*, udpeget af Hedeudvalget.

Jens Hvass/formand

Personalia:

Direktør for statsskovbruget *Svend Hakon Frølund*, R¹ af D. er pr. 15. januar 1975 udnævnt til kommandør af Dannebrogordenen.

Administrator for Løvenholm Fonden skovrider *Johan Edvard Due*, Auning er pr. 15. januar 1975 udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Statsskovrider *A. Tage-Jensen*, har d. 1.3. d. å. været skovrider for Jægersborg distrikt i 25 år.

Statsskovrider *Jens Hvass*, 76 år, har nu ønsket at fratæde som formand for „Fællesudvalget for kåring af og kontrol med forstligt avlsmateriale“ eller „Kåringsudvalget“, som det i daglig tale benævnes.

Skovrider *Hvass* afslutter hermed et betydningsfuldt arbejde med skovfrø og kåringer, idet han fra 1949 til 1970 har ledet frøklægning på Buderupholm distrikt, fra 1955 til 1968 har været medlem af Frøudvalget og fra 1968 til 1974 har været formand for Kåringsudvalget.

Godsejer *S. Dahl*, Catrineholm, Slagelse, er afgået ved døden i en alder af 92 år.

Professor Sigurd Tovborg Jensen's legat

Af „Professor Sigurd Tovborg Jensens legat“ uddeles i marts 1975, ca. 20.450,- kr. til studerende ved eller kandidater fra Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, som ved studier eller rejser ønsker uddannelse i jordbundslære og agerdyrkningskemi, og som skønnes at have gode forudsætninger for at opnå et godt fagligt udbytte af en sådan økonomisk støtte. Ansøgninger indsendes inden den 1. marts 1975 til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration, Bülowvej 13, 1870 København V.

Tænk venligt på Deres medarbejderes sikkerhed og velbefindende i kulden ...

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN eller REFLEKS OLIEKOMFUR – vi har modeller der passer til enhver skurvogn.

Refleks

Lørup - 5750 Ringe - Tlf. (09) 67 12 68

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 9001964

Redaktionsudvalg:
Hofjærgermester
I. Estrup
(formand)

Forstfuldmægtig
Steffen Jørgensen
Lektor, lic.agro,
Finn Helles
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:
Forstkandidat
Mikal Herløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1975
kr. 85,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening modtager et eksp. af Skoven og Dansk Skovforenings Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's
marts nummer må
indsendes inden 1. marts

Forsiden:



En dag med sne
i februar.
Foto: Niels Juhl.

Tryk:
Juelsminde Bogtryk
Telf.: (05) 69 30 94

FEBRUAR 1975

Sverige skærper Skovlov og Naturfredningslov

Den svenske rigsdag har netop vedtaget regeringens forslag om ændringer i naturfredningsloven. I en skovbrugssammenhæng er den vigtigste ændring nok indførelsen af et nyt begreb, *naturvårdsområde*, som først og fremmest vil blive anvendt i de bynære områder. Länsstyrelsen kan deklarerer naturvårdsområde, hvor der er behov for aktive foranstaltninger såsom anlæg af stier, rastepladser, røjninger, tilplantning, begrænsninger i hugsten m.v. - men hvor behovet på den anden side ikke er så stærkt, at det vil være rimeligt at etablere egentlige naturreservater.

Desuden indføres en pligt til „samråd” med länsstyrelsen inden iværksættelsen af arbejder, som væsentligt påvirker miljøet. Hvilke arbejder som først må udføres efter samråd, er ikke nærmere defineret - som eksempler nævnes hyggespløjning, større jordarbejder ved vejanlæg, konvertering af løvskov til nåleskov m.v. Länsstyrelsen kan pålægge skovejeren at tage forholdsregler, som findes passende for at undgå eller mindske skaderne på miljøet.

Erstatning kan der kun blive tale om, hvis „pågående markanvänding avsevärt försvaras”, og det vil normalt indebære, at der ikke bliver tale om erstatning. Det er overladt til administrationen at afgøre, hvorledes „pågående markanvänding” skal forstås. Det må i hvert tilfælde afgøres, om en aktivitet i skovbruget er normal „pågående markanvänding” (og derfor skal medføre erstatning i tilfælde af restriktioner) eller om der er tale om en så væsentlig ændring i den tidligere jordanvendelse, at erstatning ikke skal komme til udbetaling ved afslag. I forbindelse med bokskogslagen (se SKOVEN 6-7/1974) forstås bøgedrift som „pågående markanvänding”, og pålæg af bøgeskovstvang indebærer ikke nogen ændring i denne „markanvänding” og berettiger derfor ikke til erstatning. Desuden skal der være tale om, at restriktionerne besværliggør driften væsentligt, f. eks. forbud mod hyggespløjning berettiger ikke til erstatning, fordi forbudet kun har marginal betydning for ejeren.

Fra skovejerside fandt man det rimeligt at afvente resultatet af 1973-skogsutredningen, som blev nedsat i eksprestempo efter at den såkaldte „skogspolitiska utredningen” var blevet kritiseret meget stærkt. Denne utredning skal overveje retningslinierne for den fremtidige skovpolitik og bl.a. klarlægge træbalancesituationen. I parentes bemærket har man indtil for

ganske nylig overvurderet tilvæksten i Sveriges skove med 30-40 %, og en pludselig erkendelse af andre realiteter har afstedkommet nogen uro og frygt for den fremtidige forsyning af industrien. I denne forbindelse er det måske vigtigere, at utredningen også skal bedømme, hvorledes skovbrugets udvikling vil blive påvirket af almenhedens ønske om rekreativmuligheder.

Man fandt det rimeligt at afvente dette arbejde, som skulle foreligge inden længe, inden den ny lovgivning. Desuden vil disse indgreb i form af „naturvårdsområde” givetvis først og fremmest ramme de bynære skove, og når den ikke rammer alle ejendomme ens, burde en begrænsning af erhvervs mulighederne erstattes af det offentlige.

Desuden er der gennemført visse ændringer af skovloven. Bl.a. som et resultat af den voldsomme debat om de såkaldte „kalhyggen” pålægges det skovejerne at anmelde påtænkte renafdrifter i god tid - og det uanset arealets størrelse. Eftersom der årlig foretages 150-200.000 renafdrifter, medfører dette et ganske betydeligt papirarbejde. Også tyndingshugsterne skal anmeldes ifølge loven, omend man regner med udbredt fritagelse for dette. - En del af baggrunden for loven er ønsket om en bedre kontrol med genkultivering, som i nogle tilfælde har ladet en del tilbage at ønske. I skovlovens § 1 tilføjes, at „Hänsyn skall tages till naturvårdens intresse”. Anvisninger til ejerne i den anledning skal udfærdiges af skogsstyrelserne (statslige organer, som udfører forstlig kontrol og rådgivning) og fredningsmyndighederne. Forskrifterne kan bl. a. gå ud på at bevare enkelte træer eller trægrupper nær bebyggelse og rastepladser m.v., at sørge for at visse stier er passable, at undlade renafdrifter og i stedet benytte frøtræforyngelse nær bebyggelse, at overholde „spættetræer m.v.” - forholdsregler som går mere eller mindre på tværs af det normale skovbrug.

To betænkninger om skovbrug, en lov om bøgeskoven, ændringer i naturfrednings- og skovlov er fremkommet i løbet af det sidste år. Anvendelse af herbicider og gødskning i skov behandles p. t. i en særlig kommission - der sker sandelig noget i Sverige. - De netop gennemførte lovændringer vil ramme meget forskelligt efter beliggenheden af en ejendom: besværligst bliver det nær byerne, mens andre områder måske ganske går fri. Meget afhænger naturligvis af, hvorledes de nye love bliver administreret. *tn*

En gruppering af svenske skovejere

På det økonomiske institut ved Skogshögskolan i Stockholm har man siden foråret 1972 arbejdet med et forskningsprojekt, der skulle belyse det emne overskriften angiver. Projektet er indtil nu mundet ud i 2 afhandlinger, »De privata skogsägarna« og »En gruppering av de privata skogsägarna« (LT's forlag, Stockholm 1974, pris 30,- kr. resp. 35,- sv. kr.). — Artiklen kan især have interesse for småskovsejere.

Af LARS LÖNNSTEDT, Skogshögskolan.

»Vi bor i byerne ude i skoven, hvor luften er ren og himlen blå. Der hvor vi ligesom vore fædre tror på gud og vore nævers kraft«.

Dette citat er hentet fra et af de 3.200 private skovejere i Götalands skovområde samt i Västerbottens län, der har besvaret en række spørgsmål, stillet af økonomisk institut på Skogshögskolan.

Skovejerens vilkår

Formålet med disse spørgeskemaer var, at få viden om vilkårene for de private personer, der ejer det for os alle - både ud fra et økonomisk og et socialt synspunkt - så vigtige skovareal. (Det privatejede skovareal udgør i Sverige ca. halvdelen - 10,6 mill. ha - af det totale skovareal).

I Sverige findes der ca. 200.000 private brugsenheder med mere end 5 ha skov. Omkring halvdelen af disse har ingen landbrugsjord eller har bortforpagtet den.

Disse *skovgårde* ejer ca. halvdelen af det private skovareal.

I de regioner, hvor studierne er udført, bor omkring halvdelen af ejerne af disse skovgårde ikke på deres gårde. Blandt de, der stadig bebor skovgårdene, er nogle forhenværende landmænd som enten er pensioneret eller har skiftet arbejde.

Mange skovgårdes ejere har en lav grad af selvvirksomhed, og denne andel stiger bl. a. med skovarealet, arbejdskapaciteten samt hvis ejeren ikke bebor gården.

Ejere af landbrug (< 5 ha skovtilligende) udmærker sig derimod ved, at de fleste selv udfører arbejdet i skoven. Der findes dog en relativ stor andel, som søger en vis hjælp f. eks. til udkørsel af skovede effekter.

Det kan noteres, at også arbejde udenfor gården eller ringe arbejdskapacitet især gælder for ejere af små landbrug.

Sammenligning mellem Götalands skovbygder og Västerbottens län tyder bl. a. på, at det er relativt mere almindeligt at arbejde som skovarbejder i den sidstnævnte region.

Dette vil givetvis volde problemer i fremtiden for det allerede ud fra et beskæftigelsesmæssigt synspunkt dårligt stillede indland, såfremt selskaberne (bolagen) og andre organisationer yderligere øger antallet af helårsansatte skovarbejdere.

En anden beklagelig forskel mellem regionerne er, at det fremfor alt blandt jordbrugerne i Västerbottens län er usædvanligt at uddanne sig efter folkeskolen. Det skal endvidere noteres, at ejerne i Västerbottens län har en mere positiv indstilling til samarbejde end ejerne i Götalands skovbygder. Dette kan måske bl. a. forklares ved mere barske økonomiske vilkår for skovbruget i Västerbottens län og ved forekomsten af samarbejdsområder (samverkansområdene) her.

Skovejeren som beslutningstager

I det følgende vil forfatteren forsøge at give læseren et indblik i den model, som er anvendt på det indsamlede materiale, samt i resultatet af afprøvelingen af modellen.

Når det gælder om at få udført skovarbejdet på en ejendom stilles den private skovejer overfor spørgsmålet, om han selv helt eller delvist skal udføre det, eller om han skal overlade hele arbejdet til andre.

Hvad han vælger beror på hans situation. Skovejeren kan således sidestilles med den beslutningstager, der vælger det alternativ, der bedst opfylder hans målsætning (Fig. 1.).

Hvis vi vil klarlægge, hvilket handlingsalternativ en skovejer vil vælge, bør vi derfor først spørge om hans målsætning. Dette begreb er imidlertid abstrakt.

En mere fremkommelig vej er det derfor, at man gør sig klart, hvilke faktorer, der har indflydelse på skoveje-

rens målsætning.

Disse faktorer er her inddelt i 3 grupper:

- regionale forskelle,
- særegne forhold ved brugsenheden og
- individuelle forhold. (se fig. 2.).

En grupperingsmodel

De forskellige variable udnyttes for at skabe homogene grupper af hensyn til den eksterne ressourceudnyttelse. For at komme frem til denne gruppering har man taget udgangspunkt i *efterspørgslen på arbejdskraft* på gården (E) respektive *udbudet af arbejdstid*. (U). Ved at stille disse to variable op mod hinanden får man et udtryk for, hvorvidt der er *overskud/underskud af arbejdskraft* på gården (D):

$$(1) D = E - U$$

Hvor meget arbejdskraft (E), der er nødvendig (eller behov for), afhænger først og fremmest af arealet med ager (a), tilrettelæggelsen af produktionen (p) samt arealet bevokset med skov (s).

Beliggenhed (eller region) (r) indvirker ligeledes på arbejdskraftbehovet bl. a. fordi de biologiske forudsætninger varierer:

$$(2) E = f(a, p, s, r).$$

Gårdens udbud af arbejdstid afhænger først og fremmest af antallet af individer (i) på gården samt disses arbejdskapacitet (o). (Om antallet af individer på ejendommen, kan man få et indtryk ved at studere ejerens husstand og den hjælp familien yder). Man må også »justere« for den tid, der findes tilgængelig for landbrugsarbejde ved evt. arbejde uden for ejendommen (a):

$$(3) U = g(i, o, a).$$

I følge forfatterens hypotese kan man forvente, at ejere med cirka samme overskud/underskud af arbejdskraft minder om hverandre, hvad angår den eksterne ressourceudnyttelse.

Der er indtil nu ikke taget hensyn til, at mennesket er individualist. Ejere med samme ydre forudsætninger kan således meget vel p. g. a. varierende synspunkter være forskellige, hvad angår efterspørgslen efter service.

I det korte sammendrag, der gives af resultaterne, bliver der ikke taget hensyn til dette forhold.

Ekstern ressourceudnyttelse

Der skal her kun nævnes et enkelt, men et vigtigt aspekt af den eksterne ressourceudnyttelse, nemlig *hvem der sædvanligvis udfører arbejdet i skoven*. Der vises her alene resultaterne fra Götalands skovbygder.

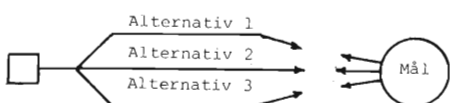


Fig. 1. En principskitse af en beslutningssituation.

Grundlaget er oplysninger fra 1800 tilfældigt udvalgte private skovejere med mindst 5 ha skov.

Mange *ejere af skovgårde* i Götalands skovbygder kendetegnes således ved, at de udnytter fremmed arbejdskraft (se fig. 3). Der findes dog undtagelser, fremfor alt blandt de yngre ejere der bor på deres ejendomme.

Som det fremgår af fig. 3, stiger andelen af ejere, der anvender eksterne ressourcer, bl.a. med skovarealet, ejernes arbejdsevne, samt af om ejeren bor udenfor gården.

Sammenligner man disse ejere af skovgårde med landbrugerne i Götalands skovbygder, falder det i øjnene, at de sidstnævnte har en meget høj grad af selvvirksomhed (Fig. 4.).

Der er dog forskelle mellem de forskellige grupper af landbrugere.

Den største gruppe landmænd, der selv arbejder i skoven, findes blandt dem, der ejer mindre end 50 ha skov eller som ikke har erhvervsarbejde (gruppe I). Graden af selvvirksomhed er noget mindre blandt de landbrugere, der har mere end 50 ha skov eller som har erhvervsarbejde (gruppe II). (Fremfor alt stiger antallet af landmænd, der selv arbejder i skoven men som får en vis hjælp udefra f.eks. til udkørslen).

Blandt landmænd på gårde med mere end 20 ha ager og med kreaturhold (gruppe III) findes den største andel ejere, der i det mindste overlader hugsten til fremmede.

Afsluttende synspunkter

Antallet af ejendomsenheder (ejendomme) i Götalands skovbygder med mindst 5 ha skov er iflg. landbrugstællingen i 1971, 61.837 stk.

Deres totale skovareal udgør knapt 2,5 mill. ha. 26.940 (44 %) af disse ejendomme har intet landbrugsareal, eller også er dette bortforpagtet.

Totalt dækker skovgårdene godt 1 mill. ha skov (43 %). Hvis vi til disse oplysninger tilføjer, at 52 % af ejerne til skovgårde iflg. denne undersøgelse ikke bor på ejendommen, og at 67 % ikke anser sig i stand til at udføre tungt arbejde, forstår man, at efterspørgslen efter hjælp ude fra er stor blandt skovgårdsejere i Götalands skovbygder.

Nogle resultater kan belyse skovejereforeningernes betydning for at denne efterspørgsel kan blive tilfredsstillt. Sædvanligvis udnytter 13 % af ejerne af skovgårde skovejereforeningens tilbud på udførelse af hugstarbejde.

Til sammenligning skal det nævnes, at 38 % ordner sig ved salg til købere af rodposter. Modsvarende procenter for landbrugerne er henholdsvis 7 og 12.

I følge forfatterens mening skal en

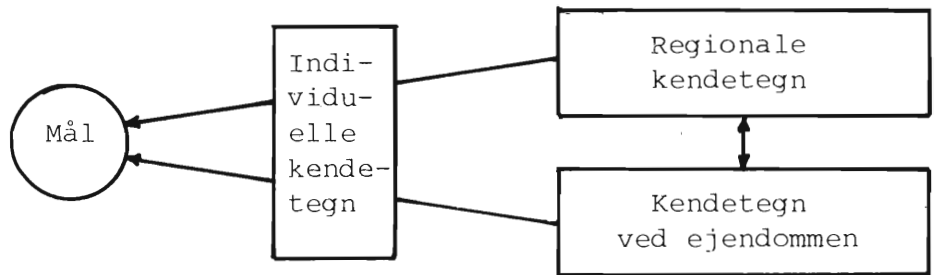


Fig. 2. Faktorer der indvirker på skovejeres målsætning.

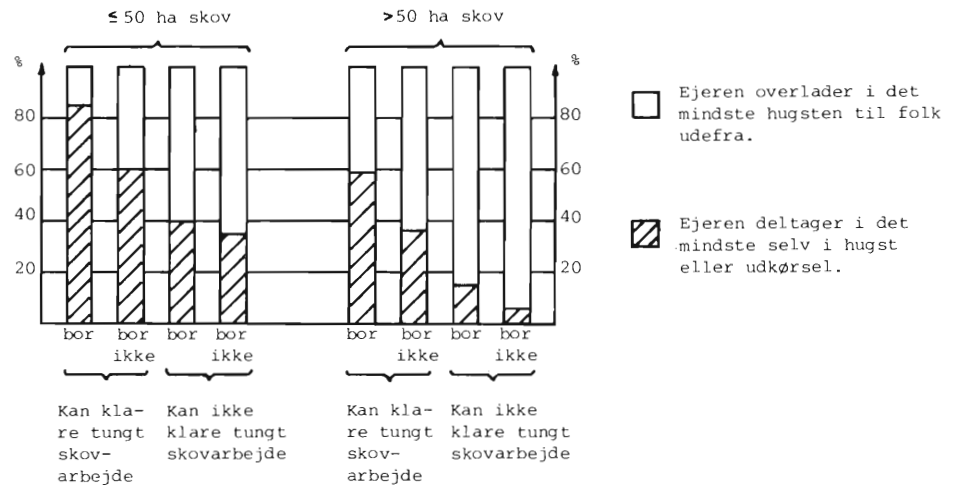


Fig. 3. Selvvirksomhedsgraden blandt skovejere i Götalands skovbygder ved arbejde i egne skove.

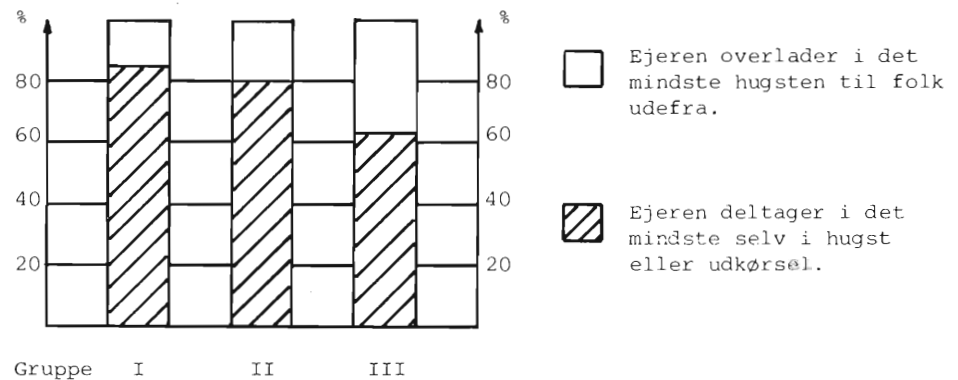


Fig. 4. Selvvirksomhedsgraden blandt landbrugere i Götalands skovbygder.

organisation, der ønsker at bevare sin markedsandel og evt. forøge den, på baggrund af de her viste resultater segmentere sit marked.

En del skovejere har behov for meget omfattende hjælp, evt. ved at lægge hele driften i hænderne på foreningen. Andre vil helst have hjælp til udkørsel af effekter, og igen andre ønsker kun vejledning med, hvordan man mest »rationelt« selv driver sin skov.

Disse forskellige kategorier stiller forskellige krav til organisationens ressourcer.

Omkostningerne bliver derfor meget svingende for organisationen.

Det ligger i sagens natur, at foreningens markedsføring må variere.

En del skovejere når man f. eks. ud til gennem tidsskrifter, og over for andre

må der anvendes en mere direkte reklame. Visse ejere kræver måske personlig information.

Det er ikke kun forskellige midler, der kræves for at nå de forskellige skovejeregrupper, selve formuleringen skal tilpasses ejendommens type, alder, opbygning m.m. Set med skovejernes øjne indebærer det skitserede oplæg fordele.

Hver gruppe betaler de udgifter den påfører organisationen. (Der findes eksempler på organisationer, der har specialiseret sig i at betjene en bestemt gruppe skovejere).

Skovejeren bliver endvidere informeret om de servicetilbud, der eksisterer, og kan vælge den løsning, der passer ham bedst.

PAPERPOT-PLANTER

- skovplanter med fremtid i ...

Paperpot-planter har mange fordele fremfor barrods-planter. De er vækstsikre, er lette at arbejde med, og efterplantningen reduceres til et minimum.

Forlang derfor Paperpot-planter hos Deres planteleverandør eller skriv efter nærmere oplysninger om tiltrækning af skovplanter i Paperpot fra

a/s L. Dæhnfeldt

Postbox 15 - 5100 Odense

eller

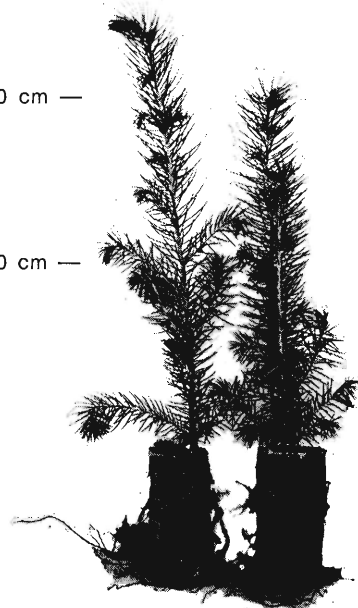
J. E. Ohlsens Enke a/s

Ny Munkegård - 2630 Tåstrup

Eneforhandlere af Paperpot-systemet

20 cm —

10 cm —



1/0 Sitkagran

Sået 9/4 74 i FH 408

Fotograferet 1/10 74

Store træer som speciale

I et tæt bebygget kvarter i Niederstedter - en forstad til Hamborg - ligger von Ehrens planteskole. Fra en beskeden start for 110 år siden - oplyser Gartnertidende nr. 1, 1975 - er den stadigvæk udvidet. Fra århundredskiftet specialiserede virksomheden sig gradvis i mere sjældne og kostbare træer i overstørrelse, og den dag i dag er hovedparcellen forbeholdt solitærtræer. Under krigen blev arealet i stort omfang benyttet til produktion af grønsager, men i fyrrene kom der atter gang i efterspørgselen efter virksomhedens produkter - ikke mindst fra nabolandene - og i dag er efterspørgselen større end nogensinde.

Hvem er det så, der melder sig som kunder til træer i prisklassen 200 til 1200 DM (1 DM = 2,46 kr.) som 4-10 m høje træer koster? Det er først og fremmest landskabsarkitekter og boligelskaber, som med flere eller færre træer af en vis størrelse får en have eller et anlæg til at syne 5-10 år ældre, end det egentlig er. - Et stort antal samlere er kunder hos von Ehren; firmaet har ofte opgaver i forbindelse med udstillingsarrangementer. Ordrene indgår fra alle dele af Europa, Danmark iberegnet.

Der anvendes kun udsøgte planter. Udplantningen sker på specielle arealer, hvor planterne i første omgang omplantes hvert andet år senere med 4 års mellemrum og på stadig større afstand. Den hyppige omplantning virker stærkt begrænsende på tilvæksten, og tilmed studses de ofte i forbindelse med omplantningen. Gennemsnitlig når de kun at blive halvt så høje på det samme åremål, som planter der står uforstyrret på samme vokseplads.

Den begrænsning af rodvirksomheden, som omplantningen medfører, gør, at planterne hurtigere end normalt kommer til at lide under vandmangel. Af samme grund laves der en grube omkring dem, samtidig med omplantningen, stor nok til at rumme vand til en bundbløder.

P.H.

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK | v/ brødrene Møballe
8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris.

Kontant betaling.

RYDE SAVVÆRK

Tlf. (03) 88 92 21*
4930 Maribo

Elsdyr i Sverige

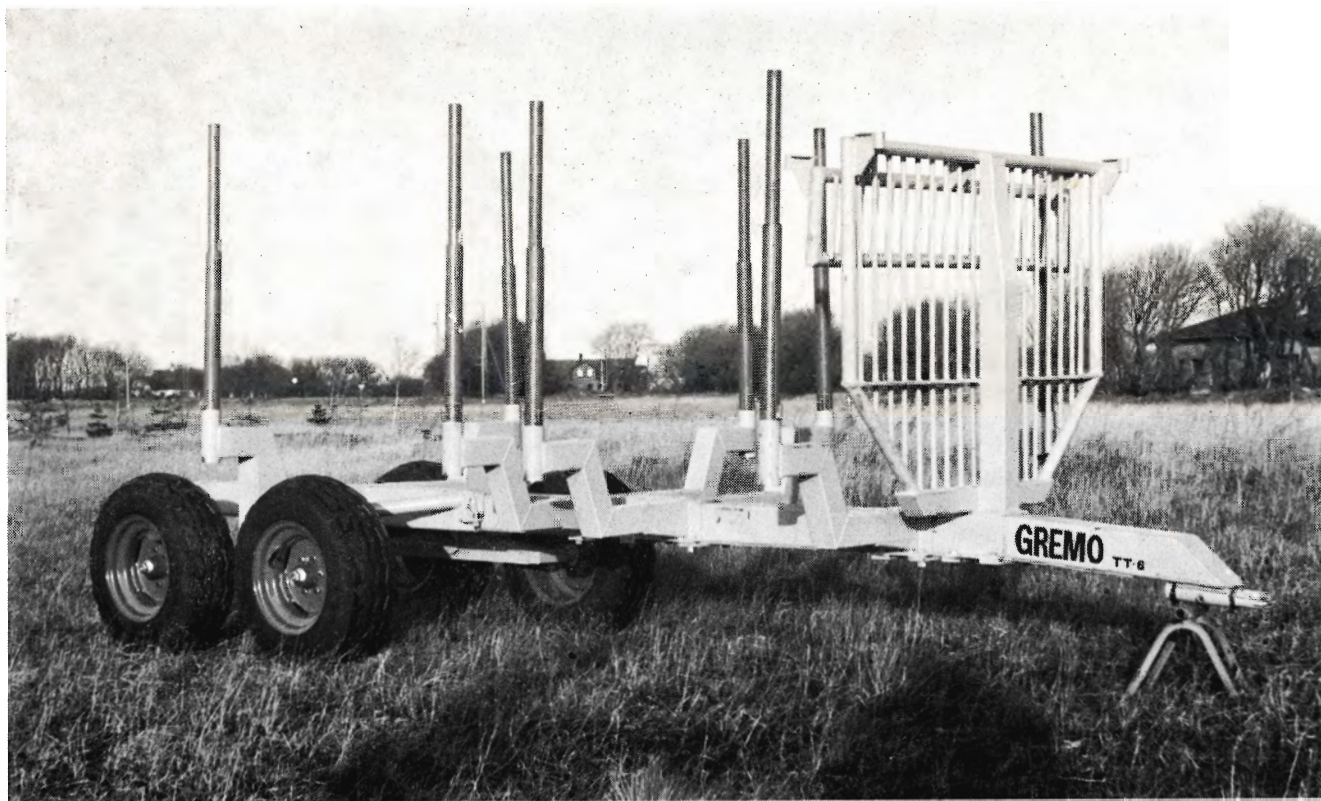
Der lever i Sverige ca. 160.000 elsdyr. Sidste år blev der i jagtsæsonen nedlagt ialt 42.000 dyr, herunder 1311 kalve. Det af kødet opnåede udbytte beløb sig til 80 mill. Dkr.

Elsdyrene formerer sig tilfredsstillende i alle dele af landet. En kommission undersøger for tiden, om antallet af dyr, der må jages, bør nedsættes for at bevare elsdynens kvalitet og bestandens omfang.

P.H.

GREMO

specialfabrik for skovmaskiner



vor 6 tonsvogn, TT 6

GREMO bygger

- traktortrukne påhængsvogne i en halv snes modeller, fra en 3-tonns enakslet vogn, til en 12 tons kranmonteret vogn med drev på boggien. De kranmonterede vogne kan forsynes med patentanmeldt stabilisator, som mindsker risikoen for vognkip under kranarbejdet.

- selvkørende 12 tons tømmervogne, og har gennem en årrække leveret sådanne til det svenske marked, hvor de er godkendt af myndighederne. Denne vogn er testet af Forestry Commission, GB.

- hydraulikanlæg på køretøjer efter opgave.

GREMO importerer

ÖSA-produkter, dvs. hydrauliske kraner og -udstyr for vognmontering.

GREMO forhandler

- de robuste finske FARMISpil med trækraft på henholdsvis 3 og 4½ ton. Spilmontering sker i traktorens 3-punktophæng.

- traktorudstyr, som netop nu efter den megen regn er særligt aktuelt:

- kæder med skarpsko, for montering på traktordæk

- norske halvbælter, dvs. et bælte lagt om traktorbaghjul og et bogghjul, med hydraulisk boggivevægelse og bælestremning. Monterbar på alle gængse traktorer.

VOGNPRISER fra ca. 5000 kroner.

Demonstration af materiel tirsdag den 11. marts 1975 kl. 10-15 i Rye Nørreskov
(mellem Silkeborg og Rye.)

Demonstration af materiel onsdag den 12. marts 1975 kl. 10-15 på Skjoldenæsholm Gods
(mellem Ringsted og Roskilde).

GREMO



(08) 423622

DK 9900 Frederikshavn

Bør vi have bier i skovene?

Af konsulent K. HOLM NIELSEN, Danmarks Biavlerforening.

Det har længe været kendt, at bierne spiller en væsentlig rolle ved bestøvningen af mange kulturplanter. Når de producerer honning eller henter blomsterstøv til opfodring af yngelen overføres samtidig blomsterstøv fra blomst til blomst. Produktionen af frugt og bær, og for landbrugets vedkommende bl. a. af kløverfrø, er helt afhængig af en rigelig krydsbestøvning. Det ved avlerne, så der lejes årligt tusindvis af bifamilier til denne opgave.

Derimod er der ingen, der interesserer sig for de vilde planter i den forbindelse - og ligeså indlysende det er, at selvsterile kulturplanter skal bestøves for at sætte frugt, er det, at selvsterile vilde planter - og det er 75 % af dem - også er afhængige af biernes besøg.

Desværre er det ikke noget, man kan overlade naturen at klare alene, fordi den natur, vi kender i dag, ikke er, som den oprindeligt var.

Honningbiernes hjemsted var oprindeligt skoven - her var der muligheder for at finde hule træer som bosted. Fra ældgammel tid bød egeblandings-skoven dem gunstige livsvilkår med en rig vegetation af urte- og træagtige planter, der leverede rigelige mængder nektar og blomsterstøv - og menneskene udnyttede fra de tidligste tider de vilde biers honningforråd - skoven var dengang af økonomisk vigtighed for mennesket på tre områder - først jagten, men også bær- og honningindsamling regnedes på linie hermed.

Gennem klimaforandring og kulturindgreb fra menneskenes side ændredes for godt 2000 år siden skovens sammensætning, så forholdene blev mindre gunstige for bierne. Men fortsat fandtes de i ret stort antal som vilde bier. - Efterhånden, tidspunktet kendes ikke bestemt, blev bierne „husdyr“, idet de hentedes hjem i de træstammer, som udgjorde deres bosteder. Eftersom resterne af den virkelige urskov forsvandt og erstattedes med kulturskov med høje, rette træer, som sjældent bliver så gamle, at der opstår hulheder, formindskedes biernes muligheder for at leve videre som vilde bier i vort land.

Resultatet er, at der i skovdistrikterne idag er underskud på bier - alle insektbestøvende vilde planters frøsetning når ikke op på de mængder, der havde været mulig, hvis bestøvningen havde været tilstrækkelig effektiv.

Nogle eksempler på biernes effektivitet, hvor det gælder om at fremme

frøsetningen hos vilde planter skal nævnes fra den svenske biforsker *Åke Hanssons* erfaringer på dette område: På et areal med både vild vegetation, frugttræer og prydbuske fandtes enkelte eksemplarer af skælrod, som vanligt parasiterede på de vildtlevende hasselbuskes rødder. Nogle år efter at et mindre antal bifamilier var blevet anbragt på stedet, kunne der konstateres en markant øgning i antallet af skælrod-planter. Årsagssammenhængen var, at skælrod-planter blomstrer, som hører til de læbeblomstrede og altså typiske biblomster, gennem biernes besøg bragtes op til fuld frøproduktion. I løbet af 10 år var planten så udbredt på stedet - en ca. 50 gange øgning - at de normale værtsplanter, hasselbuskene, ikke mere var tilstrækkelige til at huse alle de nye planter, mange slog sig ned på rødderne af æbletræer og i enkelte tilfælde endog på guldregn.

Et andet eksempel er den blå anemone, der blomstrer så tidligt, at de eneste insekter, der kan komme på tale som bestøvere, er honningbier og humlebier, som udnytter den rige blomsterstøvføremkomst. Frøsetningen er imidlertid dårlig i områder, hvor der ikke er bier, da humlebierne dels er alt for fåtallige, dels for lidt blomstertro i en blandet vegetation af den type, hvori den blå anemone indgår, til at kunne gennemføre en tilfredsstillende bestøvning. Bierne er derimod effektive bestøvere også hos de blå anemoner. Forsøg, der er udført af Åke Hansson, viser dette klart: Fra hver blomst i en skov langt fra bigårde-bistader, fandtes i gennemsnit 9 nødder pr. blomst, mens det tilsvarende tal, antal nødder pr. blomst i nærheden af en bigård, var på 17. Det svarer til en frugtsætning på 37,1 %, resp. 71,- %. Den blå anemones eksistens er på grund af for livlig plukning ofte truet, men dens reproduktionsformåen kunne let hæves over faregrænsen ved at udnytte bier som bestøvere.

Bierne har betydning for skovens dyreliv!

Det er jo ikke bare menneskene, der er interesseret i bær og frugt. Mange af vore vildtlevende dyr, specielt fuglene, henter en stor del af deres føde her. For alle drosselarterne er bær og frugt det vigtigste fødeemne i den tid, hvor de findes, og for silkehalernes vedkommende er tilgang til bær en



Bierne et nødvendigt led i vort økosystem

nødvendighed for at klare vinteren. Det er et dejligt vintermotiv at se en flok farvestrålende silkehaler hænge som akrobater i rønnebærtræernes grene, mens de gør sig til gode med de lysende, røde bær. Også mange af vore sangfugle drøjer i sensommertiden kosten med tilskud af bær.

Visse pattedyr holder også af bær og frugt som et velsmagende tilskud til den daglige kost. Grævlingen kan i eftersommeren og om efteråret indtage betydelige mængder af bær, og rævens interesse for rønnebær er ikke bare et ordsprog, men er zoologisk dokumenteret.

Også mange af de jagtbare fugle er store bærkonsumenter. Urfugl, tjur og Norges og Sveriges rype lever om efteråret og vinteren for en stor del af bær. Frugter af havtorn, slåen og hyben er delikatesser for fasaner - og for agerhøns, hvor de findes i hegne. Det ved jægerne - om efteråret kan man næsten altid finde fasaner i sådanne plantninger.

I hvor høj grad det fodertilskud, som de vildtvoksende bær og frugter giver dyrene i naturen, har nogen betydning - udover at stille deres sult - gennem dets indhold af vitaminer og andre nyttige bestanddele, er endnu uopklaret, men en positiv effekt turde være sandsynlig.

Disse planteverdenens højtforædlede produkter bidrager utvivlsomt til at gøre deres konsumenter stærke, livskraftige og produktive. En stor del af dette for naturvenner - og jægere - glædelige resultat kan bierne regne sig til gode.

Bierne er en helt nødvendig faktor i naturens økologi. Gennem deres indsats som bestøvere sørger de for, at et af de vigtigste led i fødekæden ikke brydes. Hvor antallet af bestøvere er lille - og det er det i de fleste skove - burde det oprettes bigårde. Her er jo ikke tale om, at et fremmed element fik indpas i naturen; bierne man holder i stader har hele deres oprindelige natur i behold. Man kunne med den

Skovbrugets skadedyr i 1974



Bistader i skovkant

tyske professor Ruppertshofens ord sige, at bierne vendte tilbage til skoven.

I mit arbejde som konsulent for Danmarks Biavlerforening har jeg ofte anbefalet biavlere skoven som en god lokalitet for oprettelse af en bigård - her er nemlig oftest gode trækforhold. Og som anført i artiklen kvitterer bierne gennem bestøvningen for leje af pladsen.

Nedsat pris på træ fra USSR

Børsen (den 20.-1. 75) oplyser, at Sovjet har nedsat prisen på tømmer for levering i Japan.

Et japansk handelsfirma meddeler, at prisen på Sovjet-tømmer er blevet aftalt til 55,50 US-dollar pr. m³ for leveringer, der vil finde sted i 1975.

Der er tale om en prisreduktion på ca. 20 % i forhold til 1974.

Den japanske import af tømmer fra Sovjet forventes i 1975 at blive på 5 til 6,5 million m³, hvilket svarer til en nedgang på 30 % i forhold til sidste år. mh

Forstlig samarbejde

Den dansk-sovjetiske regeringskommission for økonomisk og teknisk videnskabeligt samarbejde har truffet aftale om bl.a. følgende rammer for samarbejdet på jordbrugsområdet: Udarbejdelse af progressive metoder til dyrkning af skove, mekanisering af arbejdsprocesserne i skovbruget.

PH

Af lektor B. BEJER-PETERSEN

Afd. for Forstzoologi, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Klimaet i 1974 var karakteriseret ved i vinteren forud på ny at være mildt, dog indskød der sig i tiden omkring 1. december en pludselig og ret stærk frostperiode. Iøvrigt blev foråret varmt og tørt for så at skifte over til ustadigt, køligt og regnfuldt vejr, og nedbøren blev resten af året over normalen, hvorved langt om længe der blev bødet på flere års fortsat underskud.

Næbmunde (Rhynchota)

Selv om vinteren ganske vist ikke gav en måned med temperaturgennemsnit under 0°, viste det sig, at den ovennævnte kuldeperiode åbenbart de fleste steder var nok til at hindre en gentagelse af det massive angreb af sitkalus (*Liosomaphis abietum*) fra 1973. Vore talrige stikprøver tydede på, at der kun ganske enkelte steder ville blive afnåling, og generel bekæmpelse kunne derfor frarådes. Forespørgselsantallet dalede da også til ca. 1/8 af 1973-rekorden (160).

Nåletrægallelusene var derimod fortsat til stede i meget stort antal, det gjaldt i særdeleshed de galledannende arter på gran. De nok så skadelige ædelgranlus (*Dreyfusia*) syntes i en vis aftagen. De sidstnævnte er forøvrigt i årets løb konstateret på ædelgran på Færøerne.

I god overensstemmelse med tørkesituationen var der bred fremgang i bestanden af bøgeskjoldlus landet over, dog var det åbenbart i reglen kun enkelttræer, sjældent hele bevoksninger, som blev skadet.

Sommerfugle (Lepidoptera)

Antallet af forespørgsler om fyrrevikleren (*Rhyacionia buoliana*) lå i 1974 på samme meget høje niveau som i 1973. Med den mere nedbørrige efter-sommer 1974 må der forventes nedgang i 1975.

Ædelgranvikleren (*Semasia rufimitrana*) har i eet tilfælde været genstand for bekæmpelse fra fly, idet angrebene nedsætter pyntegrøntproduktionen væsentligt. Der er dog ikke indberettet angreb på nye lokaliteter i 1974.

For sommerfuglenes vedkommende

kan iøvrigt meddeles, at de seneste års nonneangreb efter endnu et masseformeringsår i 1974 nu endelig synes at bryde sammen, således at der ikke kan ventes fortsatte angreb i 1975. Der blev i 1974 udført kemisk bekæmpelse af nonnelarverne fra fly på godt 110 ha. Biologisk bekæmpelse, især *Bacillus thuringiensis*, kom til at omfatte ca. 70 ha, efter nordiske forhold et meget stort areal. Desværre blev de gunstige resultater fra 1973 af *Bacillus*-præparatet ikke gentaget. Tværtimod, og beklageligvis, må resultatet betegnes som overordentligt ringe - formentlig influeret af det væsentligt køligere vejr.

Derimod synes der at være grund til at bedømme anvendelsesmulighederne for nonnevirus noget positivere, særlig hvis det kan indsættes på et tidligt stadium af nonneangrebet og evt. sammen med et insecticid.

Biller (Coleoptera)

Der har kun været få indberetninger, de har især drejet sig om bekæmpelse af nåletræsnudebillen (*Hylobius abietis*). Der synes i flere tilfælde at være opstået vanskeligheder ved anvendelse af anden beskyttelsesform end regelret dypning i DDT.

Årevingede (Hymenoptera)

Rød fyrrebladsvæps (*Neodiprion sertifer*) synes i svag opgang, men anrettede ikke væsentlig skade. Derimod tiltog granbladsvæpsene tydeligt og let gnav på grantoppe kunne ses adskillige steder i landet. På en enkelt lokalitet har lille granhveps (*Pristiphora abietina*) anrettet regulær skade. Forekomsten af blå birkehveps (*Arge pullata*) i Holmegaards Mose har fortsat været stor.

Pattedyr (Mammalia)

Endnu en beretning om afbidning i senvinteren 1972/73 af knopper på de øverste grenkranse af *Abies nordmanniana* i mandshøjde og op til 3 m højde er indkommet. Skaden skyldes her antagelig egern. Skaden kunne lokalt anslås til ca. 2.000 juletræer á 20 kr. ha.



Nogle søger ulykkestilbud mere end andre.

Ulykkestilbudsrapportering

Af NIELS BO JØRGENSEN, Skovteknisk Institut.

Det er almindeligt erkendt, at antallet af arbejdsulykker i erhvervslivet, specielt også i skovbruget, er uacceptabelt højt, både ud fra menneskelige og samfundsøkonomiske synspunkter. Dette er også tilfældet i udlandet, og man har derfor flere steder forsøgt at få en større viden om ulykkernes natur, end de almindelige ulykkesstatistikker kan give. Bl.a. i Sverige har man forsøgt at opnå dette ved at udnytte den information, som ligger i hændelser, som var lige ved at blive til ulykker.

På svensk kaldes disse hændelser *ulykkestilbud*, på engelsk *near-accidents*. Ved de undersøgelser, der er gennemført i Sverige, har ulykkestilbud været defineret som: »En hændelse, der kunne have medført en ulykke/personskade«.

Udnyttelsen af ulykkestilbud som informationskilde kræver, at man på forhånd instruerer et hold arbejdere til at opfatte ulykkestilbudene, samt motiverer dem til at rapportere tilbudene til undersøgelsens leder.

De væsentligste fordele ved udnyttel-

sen af ulykkestilbud har vist sig at være:

1. Antallet af ulykkestilbud er langt større end antallet af ulykker. I Sverige fandt man, at forholdet mellem ulykkestilbud og ulykker er som 700 : 1. Forskere i Tyskland og England har hævdet, at forholdet er som 500 : 1 og 300 : 1.

Som følge heraf er det muligt på kort tid at opbygge pålidelige statistikker, som kan indgå i beslutningsgrundlaget, når sikkerhedsfremmende foranstaltninger skal gennemføres.

Den hurtige teknologiske udvikling i erhvervslivet gør ikke mindst denne tidsfaktor vigtig. Statistikkerne bliver derved aktuelle i forhold til det eksisterende teknologiske stade.

2. Den hurtighed, hvormed resultaterne fra en ulykkestilbudsundersøgelse kan forligge, har i Sverige vist sig at have en positiv effekt på sikkerhedsbevidstheden på alle niveauer i virksomheden, ligesom

instruktionen af de deltagende arbejdere også har virket i samme retning. Dette har givet sig udslag i, at de distrikter (undersøgelserne i Sverige er gennemført på svenske skovdistrikter), som har deltaget i undersøgelserne, har fået en markant nedgang i ulykkesfrekvensen.

De ovenfor nævnte gode resultater fra Sverige har gjort SI interesseret i at undersøge muligheden for at udnytte tilbudsrapportering også i Danmark. Det er Institutets tanke i første omgang at vurdere metodens muligheder i skovbruget.

Dette er naturligt på baggrund af:

1. Ulykkesfrekvensen ved skovningsarbejdet i almindelighed og ved fældning i særdeleshed er meget høj. Gennemsnit for skovningsarbejdet er 140 ulykker pr. 1 mill. arbejdstimer.
2. De omtalte svenske undersøgelser er foregået indenfor skovbruget, og vi mener derfor, at mange af de erfaringer, man har gjort i Sverige, kan overføres til danske forhold, evt. med mindre modifikationer.
3. Der sker for tiden en hurtig teknisk og metodemæssig udvikling i dansk skovbrug. Tilbudsrapporteringens muligheder til hurtigt at opbygge pålidelige statistikker, giver os håb om at få den aktuelle viden om ulykkernes natur, som er nødvendig for effektivt at bekæmpe den.

-noter:

Skovteknisk demonstration

Den årlige ELMIA-udstilling i Jönköping har i 1975 skovbrugsmaskiner som hovedtema. Arrangementet adskiller sig fra de tidligere ved, at man i dagene 10.-11. juni arrangerer en *skovmaskinedemonstration* i forbindelse med udstillingen i Jönköping. Denne del af arrangementet har som forbillede Skovteknisk Instituts maskindemonstration ved Kolding. Instituttet har været konsulteret i forbindelse med demonstrationens planlægning, og vi mener derfor allerede på nuværende tidspunkt at kunne stille et interessant program i udsigt.

1. »Højmekaniseret skovning«.
 2. »Skovning med enkle maskiner og udstyrsalternativ«.
 3. »Mekaniseret tynding«.
 4. »Kulturpleje«.
 5. »Udnyttelse af marginalvedmasse«.
- Skovteknisk Institut ser det som sin opgave at medvirke til, at danske skovbrugere får lejlighed til at aflægge denne skovmaskinedemonstration et besøg, og vi vil derfor, såfremt til-

slutningen bliver tilstrækkelig stor, arrangerer fællesrejse(r) til arrangementerne i Jönköping.

Rejsen vil, med minimum 90 deltagere, kunne arrangeres som en-dagsrejse med fly for ca. 300,- kr. fra Kastrup. Bliver deltagerantallet mindre, vil rejsen kunne arrangeres med bus.

Instituttet vil, så snart detaljeret program foreligger, annoncere ovennævnte rejsearrangement.

Bambus

Sidste års »Nationalmuseets Arbejdsmark« er den hidtil største på ialt 215 ill. sider. Der er bidrag fra næsten alle museets afdelinger. Bl. andet interessant læsestof skal nævnes en artikel af museumsinspektør *Lise Rishøj Pedersen*: »Bambus - tropernes stål«, som med udgangspunkt i Thailand beskriver thaiernes totale afhængighed af bambus lige fra barnets fødsel til det ved, der lægges på ligbålet som en sidste hilsen fra slægtningene.

Bambus er verdens største og ejendommeligste græsart. I tropene er dens grokraft formidabel. Under gunstige betingelser kan den vokse op imod en meter i døgnet og således i løbet af en enkelt regntid opnå en højde, der overgår Rundetårns. Man har bambus, der er blevet op til 60 m høje og har opnået en diameter på 30 cm, men hvor gammel en bambus kan blive vides ikke bestemt. Planten dør straks efter den har sat frø, og man har eksempler på, at blomstring for visse arters vedkommende først sker efter en vækstperiode på et halvt århundrede. Af de henved 1000 kendte arter og underarter af bambus, stammer de 80 % fra Asien, så det er derfor naturligt, at den netop her i kraft af sin mangfoldighed og sine fysiske egenskaber udgør så markant et kulturelement.

Forfatteren til denne artikel har specielt beskæftiget sig med forholdene i Thailand. Jern, stål, bronze og porcelæn er i teknisk henseende højt udviklet i disse områder. Men det er bemærkelsesværdigt, at bambus ikke blot hævder sig fint i denne konkurrence, men oven i købet på en lang række områder foretrækkes for de teknisk mere fremskredne materialer som beton, cement, jern, stål og plastic. Den intensive benyttelse af bambus er dog særligt knyttet til landdistrikterne.

Det nyfødte barns navlestreng overskæres med en simpel bambuskniv - den nyfødte lægges på en flettet bambusbakke: en kastebakke til ris. Den tredje dag efter fødslen lægges barnet i sin flettede bambusvugge: Den ceremoni - kort fortalt - markerer barnets

indtræden i en menneskelig eksistens. Ofte opføres boligen udelukkende af bambus. Et bambusgulv kan være overmåde smukt og behageligt at gå på med sin gule farve og silkebløde glans; det fjedrer, når man går over det, og rengøringen er overmåde let. Beholdere til f. eks. ris er fremstillet af flettet bambus, tætnet med en blanding af ler og høffelgødning. Beholdere, kurve, bakker, sier m. m. fremstilles endnu af bambus selv om mange moderne materialer har afløst bambus til brugsgenstande. Bambus er i frisk tilstand ret bestandig overfor ild. Skønt man ikke længere anvender bambus som kogekar i huset, så er det muligt f. eks. at koge vand i et bambusrør ved et bål. En meget yndet risdessert fremstilles i sektioner af bambusrør, så skillevæggene danner bund i hver sin lille beholder.

Der nævnes en mængde andre eksempler på anvendelse af bambus i Thailand i denne interessante og velillustrerede artikel.

P. H.

Junckers Savværk sælger ø

A/S Junckers Savværk har solgt øen Kalø i Genner Bugt nord for Åbenrå til Miljøministeriet for en pris af 3,2 mill. kr. kontant.

I salget indgår udover øen ligeledes nogle arealer på fastlandet.

Hele området forventes anvendt til rekreative formål.

Junckers Savværk har ejet arealerne siden begyndelsen af tresserne. Det blev i sin tid erhvervet med det formål evt. at bygge en industri tilsvarende virksomheden i Køge.

Den første tanke var etablering af en gulvfabrik, men da savværket i Køge havde kapacitet til at klare efterspørgslen, blev disse planer lagt på hylden.

Derefter påtænkte man at bygge en cellulosefabrik, der ikke alene skulle bygge på et jysk råtrægrundlag, men også et nordtysk.

Imidlertid begyndte Cellulosefabriken i Assens sin virksomhed i 1963, hvorfor det ikke ligefrem var oplagt at bygge en tilsvarende industri lige på den anden side af Lillebælt. Iøvrigt overtog Juncker Assensindustrien i 1972, og man har nu af Assens kommune fået mulighed for at købe 125.000 m² jord omkring den eksisterende fabrik, så dennes evt. udvidelse kan sikres. Alt i alt har det medført, at koncerndelingen for Junckers Industrier har skrinlagt planerne om at etablere sig med træindustri på Kalø, og da et udenlandsk firma var interesseret i at købe arealerne, tilbød

Junckers Savværk den til Miljøministeriet, der var interesseret, så de naturskønne arealer kunne forblive på danske hænder. mh

Om godt naboskab

I sidste nummer af „O-posten“, der er organ for Dansk Orienteringsforbund, har man trykt formanden for Dansk Skovforening, hofjægermester *Iakob Estrups* leder, der behandlede de eventuelle problemer, der kan opstå i forbindelse med udøvelse af den ædle orienteringssport. Denne lederartikel blev bragt i SKOVEN nr. 10, 1975.

Artiklen, der blev gengivet på en fremtrædende plads i „O-posten“, blev indledt af følgende lederartikel under ovennævnte overskrift:

„VM-74 er overstået og både den arrangementsmæssige og den sportslige - Mona's verdensmesterskab - succes har givet orienteringsidrætten god omtale i pressen. Der er næppe tvivl om, at denne omtale er noget, vi vil leve højt på, og som vil betyde et mere udbredt kendskab til vor idræt og forhåbentlig også tilgang af nye aktive løbere.

Hvis vi forvalter denne tilgang fornuftigt, skulle fremtiden for DOF se lys og lykkelig ud. Formentlig kan da også kun én ting stille sig hindrende i vejen for en sådan udvikling: Et dårligt forhold til skovens ejere og administratorer.

Vigtigheden af forståelse for vore ønsker og problemer blandt skovejerne kan ikke vurderes højt nok, og det er derfor glædeligt at læse, hvad formanden for Dansk Skovforening, hofjægermester I. Estrup, skriver på næste side. Artiklen har vi lånt fra tidsskriftet „Skoven“'s oktober-nummer.

Den positive holdning, der her gives udtryk for, kan betyde mere for orienteringens fremtid i Danmark end nok så meget succes på andre fronter. Men læg også mærke til de fremhævede linier om tilladelser. Skal vi opretholde et godt forhold til skovejerne, må vi som brugere også vise en positiv holdning, og det gøres blandt andet ved at sikre sig de nødvendige tilladelser, når et arrangement skal planlægges.

Men det var måske en idé, allerede inden en konkret tilladelse bliver aktuel, at tage kontakten med skovejerne i klubbens opland op, for eksempel ved at fremsende brochurer og andet, der fortæller, hvad orienteringsidræt er, og hvordan den udøves”.

Der skulle hermed fra DOF's side være lagt op til en forståelse for skovens problemer, der burde munde ud i et frugtbart samarbejde.

mh

Skovbrug og træindustri i de baltiske sovjetrepublikker

Litteraturen om skovbrug og træindustri i Sovjetunionen er i hastig vækst, og oplysningerne er blevet så pålidelige, at de kan benyttes. Det er en glædelig tendens, bl.a. fordi der ikke er tvivl om, at sovjetisk skovbrug/træindustri er højt udviklet på mange felter. Der må være megen viden og inspiration at hente i dette land.

Imidlertid er litteraturen ikke særlig let tilgængelig. Dels er den så omfattende, at det er svært at få overblik over den. Dels opererer den med begreber, som er specifikt sovjetiske og derfor vanskeligt gennemskuelige. Og dels er den i reglen skrevet på et slavisk sprog - naturligvis især russisk - som de færreste fagfolk uden for Østeuropa behersker i tilstrækkelig grad til, at læsningen ikke bliver for tidkrævende. Det er derfor nødvendigt, at en række personer specialiserer sig i sovjetiske forhold og formidler oplysningerne videregivet til den brede kreds af fagfolk.

Dr. *H. J. von Maydell* har påtaget sig at udføre og publicere en grundig og letlæst analyse af skovbrug og træindustri i de 15 sovjetrepublikker. Første del af dette værk foreligger nu og omfatter Estland, Letland og Litauen. (*Forst- und Holzwirtschaft der Sowjetunion. Teil 1: Die Baltischen Republiken.* - Mitteilungen der Bundesforschungsanstalt für Forst- und Holzwirtschaft in Reinbek. Nr. 94. 1973. 211 s. Kr. 39,50).

Bogen indledes med en oversigt over de arealkategorier, der er underlagt skovadministrationen i Sovjetunionen. Denne oversigt er nyttig, fordi de sovjetiske begreber tit giver anledning til misforståelser.

Dernæst gennemgås skovbrug og træindustri i hver af de tre republikker. Gennemgangen følger stort set samme mønster: Erhvervsgeografisk overblik; skovressourcer; skovtyper; de vigtigste træarter og deres dyrkningsforhold; udnyttelse af skovene; træindustri; fortegnelse over de vigtigste træarter og buske (latinske betegnelser samt navn på republikkens sprog, på russisk og på tysk). Mønstrer brydes, når væsentlige særforhold ved de enkelte republikker skal omtales, f. eks. naturværn i Estland. Herefter følger et andet afsnit, hvor forholdene i de tre republikker sammenlignes. Der synes at være lagt forholdsomsigt for stor vægt på biologiske forhold. F. eks. er gennemgangen af lo-

kalitets- og skovtyper for detaljeret, uanset at disse begreber danner „grundlaget for dyrkningsmæssige og driftstekniske beslutningsmodeller” i republikkerne. Og visse oplysninger er for elementære for en forstlig læserkreds, f. eks. „asken stiller store krav til jordbundsforhold og vandhusholdning og er frostfølsom”. Men som helhed er bogen god - læseren får et virkeligt indblik i skovtilstandene og i de aktuelle og potentielle produktionsmuligheder. Man får indtryk af, at der drives et i biologisk og teknisk henseende højtstående skovbrug.

Også træindustrien er tilsyneladende veludviklet, med hovedvægt på relativt små, intensive og alsidige driftsenheder. Træsektoren er især rettet mod hjemmemarkedet, herunder andre sovjetrepublikker. Der lægges også vægt på dens bidrag til lokaløkonomien, f. eks. gennem brændeforsyning til kolhoz'er.

von Maydell mener, at de baltiske sovjetrepublikker vil kunne give inspiration til videnskab og praksis i andre lande, bl.a. på områderne: retablering af forsumpede skovarealer, tilplantning af marginale landbrugsjorder, introduktion af fremmede træarter samt kemisk udnyttelse af løv og nåle, småt træ og affaldstræ.

Finn Helles.

Cryptomeria japonica

I »Forêts de France« august 1974 har conservateur *M. Pierre Gathy* fra universitetet i Liège skrevet om en rejse til Japan, som han foretog i 1972.

Den er meget interessant i sin beskrivelse af skovbrugsforholdene i Japan og fremhæver her den meget betydelige nedbør, der findes der, fra 1200–1500 mm om året, altså ca. det dobbelte af herhjemme, samt den store variation i årsmiddeltemperatur fra 6° på Hokkaido i nord til 17° på Kyushu i syd. *Cryptomeria* findes her især på Kyushu og den sydlige del af hovedøen Honshu i den varmttempererede zone. Altså et noget varmere klima end her i landet. Det ses da også tydeligt på de små ældre bevoksninger, vi har her i landet, at det drejer sig om en træart, der her i landet befinder sig på grænsen eller udover denne.

Herhjemme kender alle, der har arbejdet med *cryptomeria*, hvorledes den kan blive rød om vinteren, men i reglen atter kan genfinde den grønne farve om foråret. Jeg har til gengæld selv i Wales set eksemplarer af *cryptomeria*, der opnåede betydelige dimensioner på lokaliteter, hvor palmer-

ne kan overvintre i det fri, og selv såede rhododendron kan opnå højder på 5–6 m.

Cryptomeria udgør 17 % af skovarealet i hele Japan på 25 mill. ha, og den forynges overvejende ved plantning. Det særligt interessante er, at *cryptomeria* gennem generationer er blevet forynget overvejende ved stiklinger og ved at blive sat på rod.

På den sydlige ø Kyushu producerer man således årligt 59 mill. planter som stiklinger, medens der kun produceres 9 mill. frøplanter.

Stiklingerne, der er på 30–50 cm, indsamles sidst på vinteren og stikkes i en meget fugtig jord om foråret under skygge. Ca. 80 % af stiklingerne har slået rod i løbet af året og udplantes i reglen som 2-årige omplantede planter.

En specialitet ved dyrkningen af *cryptomeria* er træets anvendelse til stolper i tehuse. I plantningskulturene plantes der hertil 10.000 planter pr. ha. Et knapt så stort planteantal har man i stødskudsbevoksningerne. *Cryptomeria* udvikler meget villigt stødskud på stødene, der sættes i ca. 1 m højde. Plantnings- og stødskudskulturene passes meget omhyggeligt med opkvistning for at opnå en grenfri stamme med den rigtige cannellering, der efter polering opnår den rette kvalitet til tehusenes søjler. Stødskudskulturene har været drevet på denne måde i generationer.

Omdriftsalderen for *cryptomeria* til denne specialproduktion ligger på 35–45 år, og den opnår her en produktion på 7–15 m³ årligt afhængig af lokaliteten.

Den villighed, *cryptomeria* har til at lade sig vegetativt formere, har gjort, at man idag råder over en serie kloner, der er udvalgt efter hvert sit specielle formål i henhold til den forstlige tradition. Ved Kyoto i Kitamaya har man således kloner til produktion af tehustolper, der går flere århundreder tilbage, hvorved man har opnået en let cannelleret barkoverflade med den ønskede farvetone. Andre kloner er udvalgt efter deres teknologiske egenskaber, efter deres væksthastighed eller efter deres tilpasning til en bestemt lokalitet. På samme måde, som man udvælger moderplanterne til stiklingerne, udvælger man til produktion af frøplanter de bedst egnede træer til frøhøst.

Som jeg indledte med, har man indtrykket af, at de bevoksninger, vi har af *cryptomeria*, befinder sig på grænsen af dens udbredelsesområde, men det skulle vel ikke være umuligt ved udvalg af de planter/træer, vi har i landet idag, at finde frem til kloner, der let lader sig opformere til at passe til vort klima m. m. Det var vel nok et forsøg værd.

E. Tolstrup.

Litteratur:

Østrigsk planteafstandsforøg

Pollanschütz, J.: Erste ertragskundliche und wirtschaftliche Ergebnisse des Fichten - Pflanzweitereversuches „Hauersteig“. I 100 JAHRE, Forstliche Bundesversuchsanstalt, Wien, 1974.

Pollanschütz behandler meget indgående et planteafstandsforøg, som blev etableret af Cieslar i Wienerwald i 1892. Det omfatter behandlingerne 1.0x1.0 m, 1.5x1.5 m, 1.0x2.0 m og 2.0x2.0 m. Fra august 1923 har forøget været fulgt med måling på faste prøveflader, de seneste iagttagelser er fra maj 1973, hvor bevoksningen var 84 år, og skal ifølge planen fortsætte mindst til alderen 100 år. Forsøgslokaliteten ligger en halv snes

km vest for Wien, 350 m over havet. I perioden maj-september er middelnedbøren 463 mm og middeltemperaturen 15.7° C, hvilket er noget højere end tilsvarende danske tal. Pollanschütz betegner stedet som gunstigt for rødgranens vækst, men boniteten var dog ved 60 år kun 3-4 efter *Møller*. - Karakteristisk for området er kraftige snefald (tøsne) i forårstiden, hyppigt med store skader i nåletræbevoksninger til følge.

Det først planmæssige hugstindgreb skete i 1923 ved alderen 35 år, hvor middelhøjden var omkring 8-10 m. Herefter fandtes der omtrentlig 6300 (1.0x1.0), 3600 (1.5x1.5), 3000 (1.0x2.0) og 2100 (2.0x2.0) stammer pr. ha på parcellerne. Der er siden tyndet aktivt med varierende intervaller foruden mere passive indgreb i forbindelse med sneskader. Derved er stamtallet reduceret næsten retlinet med

alderen indtil 59 år, hvor der efter tyndning stod henholdsvis cirka 1400, 1300, 1200 og 900 stammer pr. ha. Ved 84 år var stamtalsdifferencen ud-lignet, og der stod omkring 600 stammer pr. ha på alle parceller. Grundfladen har været stærkt stigende indtil cirka 50 år, hvor der var omkring 35-40 m² pr. ha. Derefter bragte stærkere indgreb grundfladen til at falde svagt, men fra ca. 60 år har den været svagt stigende til omkring 45 m² pr. ha ved 84 år. Forsøget skæmmes en smule af, at der i et enkelt tilfælde er afvejet fra den generelt anvendte Niederdurchforstung (Hochdurchforstung på 1.0x1.0 m parcellen i 1923). Videre har der på 1.0x1.0 m parcellen stedse været en større løvtræindblanding.

Af måleresultaterne kan fremhæves, at blivende bestands middeldiameter har ligget 2-5 cm højere på 2.0x2.0 m parcellen end på de øvrige parceller i perioden 35-84 år. Den totale stammemasseproduktion indtil 84 år har i relative mål været 107 (1.0x1.0), 97 (1.5x1.5), 96 (1.0x2.0) og 100 (2.0x2.0). Forskellene er således ikke særlig store og på grund af manglende behandlingsgentagelse næppe heller særlig sikre. Grenmålinger på 5 middeltræer pr. parcel ved 82 år viste følgende middeldiameter (målt på tørre grene) i 5 m højde: 12 mm (1.0x1.0), 14 mm (1.5x1.5), 13 mm (1.0x2.0) og 16 mm (2.0x2.0). De tilsvarende maksimale knastdiametre var 15, 18, 19 og 26 mm, således at 9 % af knasterne på 2.0x2.0 m parcellen var over 20 mm. I 10 og 15 m højde fandtes der relativt store knaster på 1.0x1.0 m parcellen (hugstbehandling, træartsindblanding?).

I afhandlingens økonomiske afsnit findes betydelige behandlingsudslag, og især må resultaterne herfra have krav på dansk interesse. 2.0x2.0 m parcellen viser her væsentlige fordele på grund af dels lav kulturomkostning (lille plantetal), dels stor salgsindtægt (stor salgbar masse (Erntefestmeter), stor middeldimension), dels lav skovningsomkostning (lille skovningstid pr. m³). Der er ved beregningerne forudsat skovning med motorsav, dog således at træer med diameter på 9 cm skæres ned uden at udnyttes. For perioden 3-84 år findes herved følgende relative tal for den samlede værdiproduktion pr. ha (uden generalomkostninger og uden rente). 66 (1.0x1.0), 80 (1.5x1.5), 81 (1.0x2.0) og 100 (2.0x2.0).

Endelig kan omtales, at 2.0x2.0 m parcellen viste sig klart overlegen ud fra et sikkerhedssynspunkt (snebrud). Pollanschütz slutter med et klart ja til stor planteafstand (2.0x2.0 m).

Søren Fl. Madsen.

Det Forstlige Forsøgsvæsen.

Domänverket nedsætter hugsten

Domänverket har netop fremlagt sin anden femårsplan gældende for 1975-79. Samtidig lægges en grov skitseplan frem til år 2075 (!).

Statsskovene må i flere årtier nedsætte hugsten som følge af skæve aldersklasseforhold. Man har valgt at nedsætte hugsten på et relativt tidligt tidspunkt for at udjævne denne nedsættelse af hugsten. Hugstnedsættelsen kommer til gengæld til at strække sig over et længere tidsrum (smlg. figurerne). Hugsten har igennem de seneste år ligget på 2,4 m³/ha og år, mens tilvæksten ligger på ca. 1,7. - Hugsten nedsættes i den kommende femårsperiode med ca. 7 %.

En medvirkende årsag til den skæve aldersklassefordeling er, at skovene i 1920'erne og nogle årtier frem søgtes drevet som Plenterwald, hvor for-

nyngelsen kun lykkedes dårligt. Statskovenes aldersklassefordeling er iøvrigt mere skæv end det normalt er tilfældet i Sverige.

Mangelen på hugstmoden skov vil man iøvrigt søge at imødegå ved intensiveret gødskning. Domänverket har beregnet, at gødskingen vil muliggøre en øget hugst på 600.000 m³ om året i planperioden, svarende til knap 10 % af den samlede hugst. - Desuden regner man med en uændret anvendelse af herbicider og med stigende anvendelse af *Pinus contorta*, som skal plantes på ca. 10 % af kultuarealet i det mellemste og nordligste Sverige.

Domänverket venter mindre prisfald for skovprodukter i de nærmeste to år og derefter nye stigninger.

tn

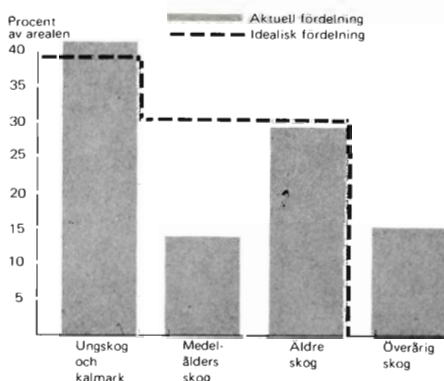


Fig. 1. Den relative aldersfordeling i de svenske statsskove. Søjlerner viser den aktuelle og den stiplede linie den ideelle fordeling.

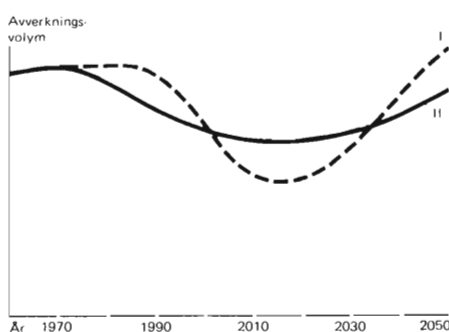
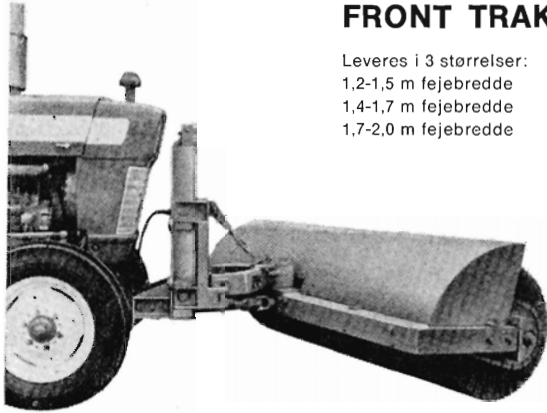


Fig. 2. Alternative hugstmåder betinget af mangelen på mellemaldrende skov. Det svenske Domänverket har valgt alternativ II, der vil give en mere langstrakt, men mindre abrupt hugstbegrænsning.

Pileavl

FRONT TRAKTOR FEJEMASKINE



Leveres i 3 størrelser:
1,2-1,5 m fejebredde
1,4-1,7 m fejebredde
1,7-2,0 m fejebredde

LAIGAARD's frontmonterede traktorfejmaskine, der passer til ethvert traktormærke, kan på- og afmonteres på få minutter. Traktorfejmaskinen er svingbar i 3 stillinger - højre-, venstre- eller midtstilles. Endvidere er maskinen svingbar i vandret plan, hvilket bevirker, at kostens fulde bredde altid berører vejbanen. Da fejmaskinen er påmonteret med parallel-løft, hæves og sænkes hele fejmaskinen parallelt med vejbanen.

Helsingforsgade 6 . Århus N
Tlf. (06) 16 24 44

N LAIGAARD

Fabrik for vejmaskiner

Dansk stålgærde - effektiv indhegning



NKT

AKTIESELSKABET
NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER
Gl. Banegaardsvej 25 . 5500 Middelfart
Tlf. (09) 41 10 30

I en periode beskæftigede skovbruget sig en del med pile dyrkning, og i 1940'erne var der næsten hvert år i Dansk Skovforenings Tidsskrift »Beretning fra Dansk Piledyrkerforening« med oplysning om salgsforhold, forsøg, skadedyr m.v.

Gartnertidende, nr. 13 1974 har en interessant artikel af *Karl Jensen*: »Pileavl - forurening - energi«, som giver mange konkrete oplysninger om »pile-situationen« idag. Artiklen skal kort refereres:

Råpil er blevet en mangelvare. Danske importører køber ind i Polen og Holland, men tilførslerne er nu ganske små, og priserne er oppe på 10-12 kr. pr. kilogram. De mange sydlandske familiebrug, der dyrker pil og selv anvender den til kurvefletning, vil gerne importere trods de stærkt stigende priser. Den opståede mangel og den større pris giver mange muligheder for rentabel pileavl i Danmark.

Alle pil har hvert sit specielle præg. Man kan kalde det familiepræg, og det er muligt for praktikerne at teste sig frem til den sort, der er bedst egnet til et givet formål.

Under anden verdenskrig var sorten *Salix viminalis* næsten adlet af den danske stat for sin evne til på 2 år at producere en drittelstok. I dag kan nye danske sorter præstere det samme - endda med mere ensartede enheder - på bare 7 måneder. I det hele taget er der i den mellemliggende tid fremkommet et stort antal sorter med meget differentierende egenskaber.

I Danmark regnes pil ikke for noget særligt, og det er ikke muligt at få hybrid beskyttet ved patent. Efter at vi er kommet ind i EF, må man håbe på en ændring af vilkårene, da der er gode muligheder for salg af forædlede planter til de respektive medlemslande.

I USA bruges der i dag op mod 25 pct. pile- og andet kvas til fremstilling af råmateriale for papirindustrien. I Sverige interesserer man sig også for denne mulighed, og samtidig har man overvejet at fremstille gengas af piletræ, akkurat som vi kendte det under krigen. I denne sammenhæng er piletræ nærmest en slags superbenzin, fordi det er fri for harpiks og lignin og derfor giver stabil forbrænding og ren varmeudvikling.

Miljøforureningen er en kæmpemulighed for pileavl. Pilenes omsætning vil opsluge en mængde urenheder fra vandløb, samtidig med at der forbru-

ges en stor mængde kuldioxid fra luften.

Foruden at plante den rette sort på det rette sted – og afpasset efter formålet – må man også sørge for rigtig beskæring og nedskæring. Opfyldes disse krav, vil pilen som brugsfaktor være i topklasse og kan vokse i 30–40 år på den samme rod og hvert år give 30–40 skud à 3–4 meter.

Nu som for 100 år siden hører pil naturligt hjemme langs vejene. En mængde vandløb, søer og damme modtager hvert år en masse kunstgødning, slam, ensilagesaft, møddingvand, ajle samt en mængde giftstoffer i tilgift. De mange gødningsstoffer bevirker, at bredderne gror til med siv, rør o. s. v., som på sin side lukker lys og luft ude, så vandet virker dødt og kedeligt og forlades af både fisk og fugle. Men netop her vil pilen blive den store redning. Den vil opsuge og forbruge de mange gødningsstoffer, som vandet fører med sig, og desuden rense luften. Samtidig vil den også binde mange af de giftige stoffer. Dertil vil man kunne påregne tusinder af tons nyttige råvarer.

Der kan endvidere fremstilles forskellige filtre af afbarket piletræ. *Salix aquatica*, klon 56 er en af de gode sorter til dette formål. Filtrene kan bruges ved såvel over- som gennemløb for iltning ved risling og som enheder i biologiske filtre.

Også faskiner kan fremstilles af pil. Men de almindelige risbundter er for dårlige. Der bør dels være en holdbar afstivning, og dels skal pilen flettes efter systemer, der giver faskinen samme tykkelse og længde.

P. Hauberg

Bekendtgørelse

Ledige seniorstipendier og kandidatstipendier

Ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole er nogle seniorstipendier og kandidatstipendier ledige for tildeling fra efteråret 1975.

Angående de to kategorier stipendier bemærkes følgende:

1. Seniorstipendierne uddeles for et tidsrum af indtil 3 år til kandidater, der har vist udprægede evner for videnskabelig forskning inden for højskolens fagområder, herunder til tidligere kandidatstipendiater eller andre stipendiater, for at de pågældende kan få fornøden arbejdsro til at fuldføre doktordisputats eller lignende.

Der kan pålægges seniorstipendiaterne en begrænset undervisningsmæssig arbejdsbyrde, f. eks. afholdelse af 1 eller 2 ugentlige forelæsninger eller lignende inden for emner, der har tilknytning til deres særlige forskningsopgave.

2. Kandidatstipendierne kan tildeles såvel kandidater, der netop har bestået eksamen, som kandidater, der i nogle år har været beskæftiget ved praktisk arbejde og som ønsker at komplettere deres uddannelse ved licentiatstudium eller ved selvstændigt forskningsarbejde inden for højskolens fagområder.

Såfremt det skønnes naturligt, kan det pålægges kandidatstipendiaterne i indtil 8 timer ugentlig, at yde bistand ved undervisningen eller andet institutionsarbejde uden for det egentlige forskningsarbejde.

Kandidatstipendierne tildeles for 1 år med adgang til forlængelse maksimalt for yderligere 1 + 1/2 år.

Forlængelse af kandidatstipendier, der udløber i perioden 1. juni 1975 til 30. nov. 1975 vil kun kunne finde sted efter ansøgning herom på særlige ansøgningsblanketter, der fås ved henvendelse til højskolens administration. Ansøgningen, der skal være anbefalet af hovedfaglæreren, skal være højskolen i hænde senest den 15. april 1975.

Stipendiebeløbet udgør for begge kategorier af stipendier et beløb, der svarer til lønnen i henhold til gældende overenskomster med staten eller tjenestemandslignende løn, og fastsættes under hensyn til den pågældendes kandidatløn.

Andet lønnet beskæftigelse ved siden af stipendiet kan kun ske i begrænset omfang, og kun efter forudgående tilladelse fra rektor.

Ansøgning om at komme i betragtning ved uddelingen af stipendierne affattes på ansøgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration og indsendes inden 15. april 1975 til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, 1870 København V.

Ansøgningen skal indeholde oplysninger om det tidspunkt til hvilket et stipendium tidligst kan tiltrædes.

RÆVESKIND

Vi afholder auktion over røde ræveskind samt andre vildtskind i december, januar, marts og april.

Sidste indlevering til martsauktionen d. 28. februar.

Der forventes stor efterspørgsel og gode priser i år.

Gennemsnitspriserne for ræve på januarauktionen var følgende:

Størrelse 0: 215,- kr. - St. 1: 186,- kr.

St. 2: 164,- kr.

IFA-PELS

Ejby Industrivej 28

2600 Glostrup

Telefon (01) 96 48 22

Køb af savværkstømmer

Kontant betaling

FAXE LADEPLADS SAVVÆRK

E. Svendsen

4654 Faxe Ladeplads

Tlf. (03) 71 61 73

SKOV KRANER

Levering og montering af skovkraner udføres, såvel tag- som vognmontering.

NØRGAARD ANDERSEN Maskinfabrik ApS

8766 Nr. Snede - Tlf. (05) 77 11 00



Vandprøven bekræfter, hvad diagrammet viser...

Den nye Homelite 350 SL Automatic ryster så lidt, at De kan placere et glas vand på den mens den arbejder (hvis De har lyst til det). Men den har andre fordele end at vibrationerne er lave. De tekniske data er meget fine:

Slagvolum:	58 cm ³
Motorhastighed ved max. effekt:	8000 omdr./min.
Kædehjul:	7- eller 8-tands
Brændstoftank:	0,7 liter
Kædeolie tank:	0,3 liter
Kædesmøringssystem:	automatisk/justerbar
Tændingssystem:	kondensator afladning
Kædetype:	³ / ₈ " deling
Kædehastighed:	20 m/sek.
Sværdstr.:	14", 16" og 20"
Vægt (tom) med 14" kæde/sværd:	7 kg.

Færdig med skadende vibrationer...

Rystelser fra kædesave trætter og skader. Men skovarbejdernes problem gennem mange år er nu løst af Homelite.

Den nye kædesav til professionelle. »Homelite 350 SL Automatic« har, markedets laveste vibrationer i det bærende håndtag.

En officiel test i stor-skovlandet Sverige foretaget af Statens Maskinprovninger i Uppsala viser, at Homelite 350 SL er placeret lavest af 11 gennemprøvede maskiner hvad angår rystelser i det forreste håndtag – det bærende håndtag.

Det viser A diagrammet nederst i annoncen.

B diagrammet er resultaterne af en støj-test, der er foretaget på State Test Station, Vakkola (Finland).

Her fremtræder Homelite 350 SL automatic som en af de mindst støjforurenende kædesave.

Den nye motorkonstruktion giver strålende tomgang under alle vejrforhold og stor ydelse ved fældning og afgrening.

Den lave profil – p.g.a. vandrette cylindere, den bløde form og den gode balance gør den nye Homelite 350 til den ideelle sav til afgrening.

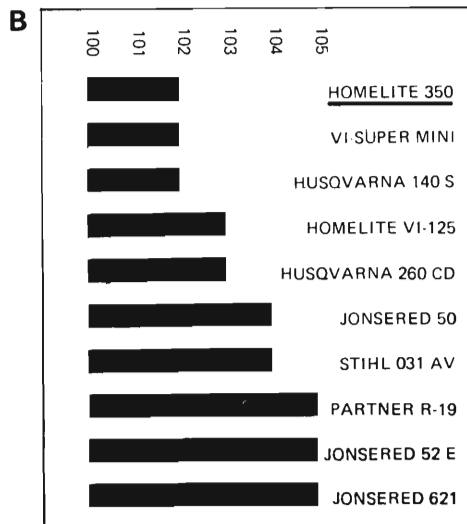
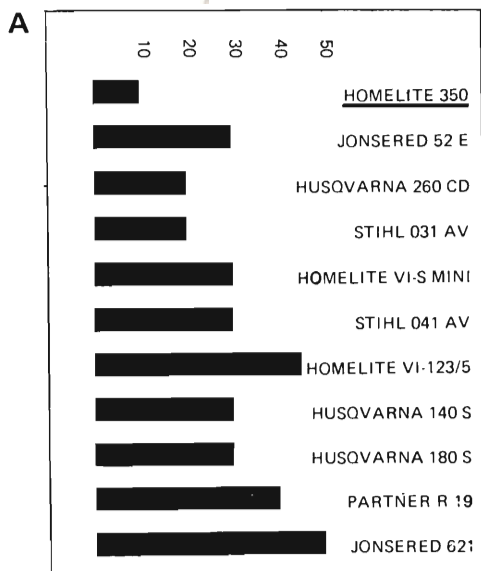
Og rent sikkerhedsmæssigt er Homelite 350 suveræn. Der er tilbage-slags-beskytter, kædebremser i SL modellen, gaslås, højrehåndsbeskytter og kædefanger i tilfælde af kædebrud.



Vejl. pris kr.

2025,-

excl. moms



HOMELITE®

**AARHUS MOTOR
COMPAGNI A/S**

HOMELITE AFDELINGEN
SØLYSTGÅRDEN, 8250 EGÅ
TELEFON (06) 22 08 33

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, røt og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »SKOVHASTRUP«
Hvalsø — Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prislister. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prislister

Indehaver: **Ole van Tol**

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter
skovplanter i gode provenienser.

Skovplant kulturerne står under
Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m. v.



Til Langebæk Savværk A/S og Nordisk Sav- og Finérværk A/S i Gadstrup søger vi leverandører af:

Planke- & stavkævler i bøg.
Finérkævler i bøg, eg, ask, ær.

DALHOFF LARSEN & HORNEMAN A/S

4621 Gadstrup
Råtræindkøb - telf. (03) 39 02 66

DLH handler med træ fra hele verden - har hovedkontor i Glostrup, salgskontor i Århus samt en gros centralagere i Hedensted og Gadstrup - er endvidere moderfirma for flere datterselskaber, bl. a. Nordisk Trælast & Hårdtræ Co. (egne afdelinger i Afrika). Nordisk Sav- & Finérværk A/S i Gadstrup og Langebæk Savværk A/S - DLH-gruppen beskæftiger ialt 525 medarbejdere.

Hyllinge Savværk A/s

Tlf. (03) 74 40 64

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED · 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

Vi er specialister i transport af træ - og har „grejet“ til det (det er til Deres fordel)

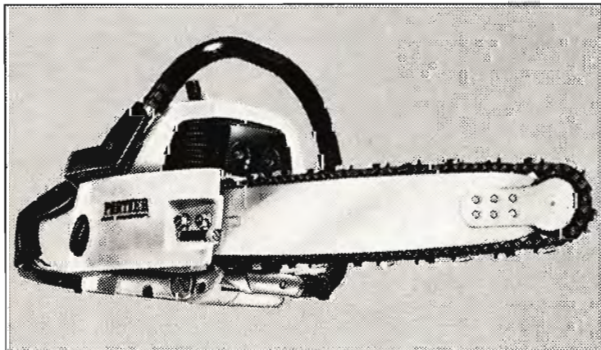
- Transport af langt træ
- Transport af kort træ
- Transport af flis
- Afsætningslad til direkte afsætning i skoven
- Tankvognstransport op til 25.000 ltr.

Dansk Trætransport A/s

HJØLLUND, 7362 HAMPEN - TLF. (06) 86 91 33
4171 GLUMSØ - TLF. (03) 64 60 32

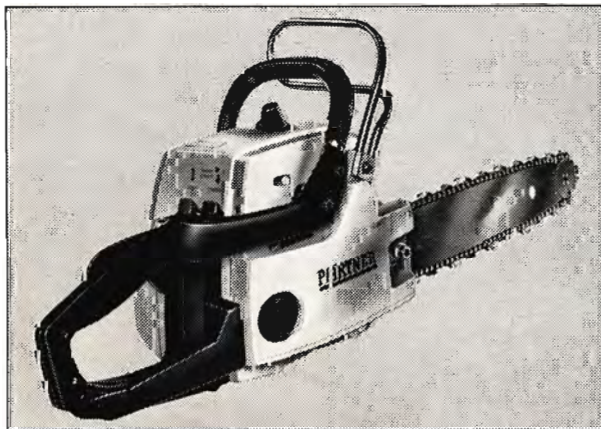


Partner gi'r et bedre greb om sikkerheden.



PARTNER R117

er en videreudvikling af PARTNER R 17. Motorens afvibrering er forbedret og PARTNER R117 fremtræder i dag som en up-to date professionel motorsav i en populær prisklasse. Leveres valgfrit med vendehjuls- eller homogent sværd.



PARTNER R522

Motorsaven der har det hele - den mest avancerede sav på markedet. Tyristor-tændingssystem af PARTNERs eget fabrikat, opvarmede håndtag og kædebremse er blot nogle af de drifts- og sikkerhedsmæssige fordele, der kan nævnes.

PARTNER R523

har nøjagtig samme udstyr som PARTNER R 522, men er forsynet med en stærkere motor. Ideel ved blandet skovning.

Forhandlere:

JYLLAND

Esbjerg: Sædding Plæneklipperservice, Håndværkervej 9.

Tlf. (05) 15 18 84.

Horsens: Horsens Værktøjsmagasin, Hede Nielsensvej 2.

Tlf. (05) 62 62 11.

Nørresundby: Per Jørgensen, Thistedvej 100. Tlf. (08) 17 27 33.

Randers: Midtjydsk Partnerservice Haraldsvej 30.

Tlf. (06) 42 17 77

Ringkøbing: Smedegades Motorværksted. Tlf. (07) 32 09 92.

Silkeborg: Motorcentrum, Funder Vestervang 32.

Tlf. (06) 85 13 10.

Vejle: Mikkels Auto, Nr. Torv 2.

Tlf. (05) 82 12 12.

Åbenrå: Sønderjydsk Partnerservice, Posekær, Flensborgvej 86.

Tlf. (04) 62 46 70.

STORKØBENHAVN

København N: Firma H. P. Vangskov, Jagtvej 115.

Tlf. (01) 72 TA 831.

Lyngby: Johs. Fog A/S, Rolighedsvej 19. Tlf. (01) 87 10 01.

Lyngby: Lyngby Frøhandel, Jernbanevej 2. Tlf. (01) 87 20 31.

Vedbæk: J. P. Andersen, Stationsvej 12. Tlf. (01) 89 11 04.

SJÆLLAND

Helsingø: Haveudstyr v/Gerner Hansen. Tlf. (03) 29 42 85.

Herfølge: Leif Ebbe, Færøvej 2. Tlf. (03) 67 45 66.

Hillørd: Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang. Tlf. (03) 26 69 62.

Holme Ølstrup: Vepa, Toksværd. Tlf. (03) 76 22 82.

Nykøbing F.: Vilh. Rasmussen, Gåbensvej 70, Kraghave.

Tlf. (03) 85 11 09.

Slagelse: L. Ulrichs Isenkram, Smedegade 2. Tlf. (03) 52 00 01.

FYN

Odense: Hansen & Kiilsholm, Falen 27.

Tlf. (09) 11 75 32.

BORNHOLM

Rønne: Scooter Centralen, Vimmelskæftet 26.

Tlf. (03) 95 21 76.

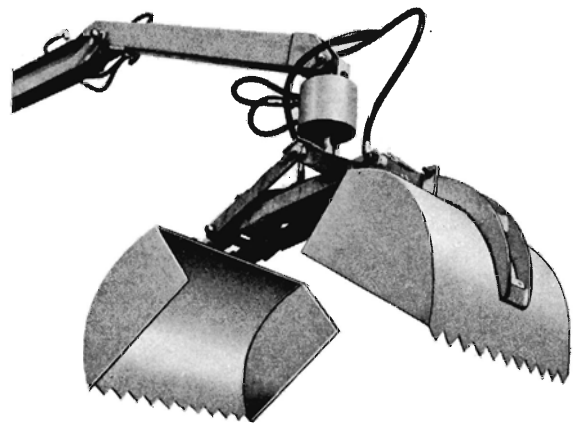


Med et nyt knivsæt kan TREND-kvisteren effektivt afkviste helt småt træ, også i forbindelse med KUXMANN-udslæbningssaks model II.

Vi demonstrerer systemet med begge knivsæt på Ålholm skovdistrikt, Grængeskov, torsdag den 27. februar kl. 13,00.



KUXMANN-udslæbningssaks model III med forlængede arme transporterer her 1 rm knippel.



Til indsats i FM kranernes grab leveres skovl til løst materiale og grøfterensning.

Vi påtager os alle monteringsopgaver og leverer reservedele samt tilbehør som pumper, slanger og traktorførersæder m.m., og vore teknikere er til rådighed for løsning af specielle opgaver.

Hvis De overvejer maskinkøb, kan vi anbefale Dem at se nærmere på vore leasingtilbud.

Skovmaskiner Langaa aps

8870 Langå - tlf. (06) 46 13 12